Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Pille Elias

FK040

FINANTSANALÜÜS ETTEVÕTETE NÄITEL

Lõputöö

Juhendaja:

Fred Karlson, MSc

Tallinn 2007

ANNOTATSIOON

Lõputöö teema on „Finantsanalüüs ettevõtete näitel”. Töö on kirjutatud eesti keeles ning koosneb 45 leheküljest. Töö sisaldab 12 lisa, millele on töös viidatud. Lõputöö koostamisel on kasutatud 24 allikat, sealhulgas õigusakte, erialast kirjandust ning interneti materjale. Võõrkeelne kokkuvõte on koostatud inglise keeles.

Töö sisuks on finantsanalüüsi teostamine kolme erineva äriühingu majandustegevuse üle ning hinnangu andmine nende äriühingute tegevusele finantsaruannete analüüsimeetodite kaudu, tuues esile otsustamiseks vajalikud hinnangud ja seosed.

Töös on püstitatud hüpotees - äriühingute finantsaruannete alusel läbiviidud finantsanalüüsiga on võimalik tuvastada varimajandusega tegelevad ettevõtted analüütilist kontrolli teostamata.

Käesoleva lõputöö vajalikkuse tingis praktilise töö kogemus Maksu-ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse kontrollitalituses. Vältimaks maksupettuseid on oluline varakult selekteerida ettevõtluskeskkonnast välja varifirmad.

Uurimismeetodina kasutab autor andmete kogumise meetodit ning andmete tõlgendamise ja analüütilist meetodit.

Uuringu tulemusena jõuab autor järeldusele, et hinnates osaühingute majandusaasta aruannete andmeid ja väljaselgitatud analüüsi näitajaid kogumis ning vastastikuses seoses on finantsanalüüsi meetoditega võimalik anda hinnang vaadeldavate osaühingute finantsseisundile ja –tegevusele analüütilist kontrolli läbiviimata.

SISUKORD

ANNOTATSIOON 2
JOONISTE JA TABELITE LOETELU 4
1. ETTEVÕTLUSKESKONNA ÜLDISELOOMUSTUS JA FINANTSJUHTIMISE EESMÄRK 7
1.1. Ettevõtluse olemus 7
1.2. Finantsjuhtimise eesmärgid ja maksukeskkonna mõjud 9
2. FINANTSANALÜÜSI SISU JA INFOBAAS 13
2.1. Finantsanalüüsi eesmärgid ja põhimõtted 13
2.2.1. Bilanss 17
2.2.2. Kasumiaruanne 18
2.2.3. Rahavoogude aruanne 19
2.2. Finantsanalüüsi meetodid 19
2.3.1. Horisontaalanalüüs 20
2.3.2. Vertikaalanalüüs 21
2.3.3. Rahandussuhtarvud 21
3. ÄRIÜHINGUTE FINANTSSITUATSIOONI HINDAMINE 23
3.1. Horisontaal-ja vertikaalanalüüs 24
3.1.1. Bilansi aktiva analüüs 25
3.1.2. Bilansi passiva analüüs 26
3.1.3. Kasumiaruannete analüüs 27
3.2. Suhtarvude analüüs 28
3.2.1. Likviidsuse suhtarvud ehk lühiajalise maksevõime suhtarvud 28
3.2.2. Tasuvuse suhtarvude analüüs 30
3.2.3. Efektiivsuse suhtarvud ehk varade kasutamise näitajad 32
3.2.4. Pankrotianalüüs 34
3.2.5. Finantsvõimenduse suhtarvud 36
3.2.6. Rahavoogude aruande analüüs 37
3.3. Järeldused 38
KOKKUVÕTE 41
SUMMARY 43
VIIDATUD KIRJANDUS 44
Lisa 1.Raamatupidamisbilanss 46
Lisa 2. Raamatupidamisbilanss 47
Lisa 3. Raamatupidamisbilanss 48
Lisa 4. Kasumiaruanne 49
Lisa 5. Kasumiaruanne 50
Lisa 6. Kasumiaruanne 51
Lisa 7. Rahavoogude aruanne 52
Lisa 8. Rahavoogude aruanne 53
Lisa 9. Rahavoogude aruanne 54
Lisa 10. Raamatupidamisbilanside horisontaalanalüüs 55
Lisa 11. Raamatupidamisbilanside verikaalanalüüs 56
Lisa 12. Kasumiaruannete vertikaalanalüüs 57

JOONISTE JA TABELITE LOETELU

Joonised

Joonis 1. Majandusarvestuse süsteem 13
Joonis 2 Ettevõtte raamatupidamise aruannete struktuur 17
Joonis 3. Bilansi aktiva kirjete osakaal 25
Joonis 4. Bilansi passiva kirjete osakaal 26
Joonis 5. Kasumiaruannete vertikaalanalüüs 27

Tabelid

Tabel 1. Lühiajaliste kohustuste kattekordaja 29
Tabel 2. Likviidsuskordaja 30
Tabel 3. Omakapitali puhasrentaablus 31
Tabel 4. Vara puhasrentaablus 31
Tabel 5. DuPont analüüs 32
Tabel 6. Vara käibekordaja 333
Tabel 7. Varude käibekordaja 33
Tabel 8. Varude käibevälde 34
Tabel 9. Pankroti analüüs 35
Tabel 10. Finantsvõimenduse kordaja 36
Tabel 11. Võlakordaja 37
Tabel 12. Rahavoogude hindamine 38

SISSEJUHATUS

Käesolev töö on kirjutatud teemal "Finantsanalüüs ettevõtete näitel". Töö sisuks on finantsanalüüsi teostamine kolme erineva äriühingu majandustegevuse üle ning hinnangu andmine nende äriühingute tegevusele finantsaruannete analüüsimeetodite kaudu, tuues esile otsustamiseks vajalikud hinnangud ja seosed.

Finantsarvestuses pakutav info on ette nähtud kahele infotarbijate grupile: ühelt poolt ettevõtte juhtkonnale ja teiselt poolt ettevõtte tegevusest huvitatud, aga selles otseselt mitteosalevatele isikutele: potentsiaalsetele investoritele, pankadele, maksuhaldurile.

Juhtimisotsuste tegemiseks nii ettevõttesiseselt kui ka -väliselt kasutatakse finantsanalüüsi. Finantsanalüüs kujutab endast ettevõtte rahandusliku olukorra hindamist minevikus, olevikus ja tulevikus.

Käesoleva lõputöö vajalikkuse tingis praktilise töö kogemus Maksu-ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse kontrollitalituses. Nähes iga päev kontrollmenetluse protsessi ja puutudes kokku järjest rohkem ettevõtetega, kes kasutasid maksudest kõrvalehoidumiseks varifirmade teenuseid, otsustas autor analüüsida ettevõtete finantsaruandeid. Lõputöös kasutatakse ettevõtete 2004. aasta majandusaasta aruannete näitajaid. Oluline on teada saada, kas saadud tulemuse järgi on võimalik ära tunda reaalse majandustegevusega ettevõtet, "puhverettevõtet" ja "arvevabrikut".

Töö tulemus on suunatud Maksu- ja Tolliametile, et tõhustada võitlust varifirmadega. Teema on autori arvates küllaltki aktuaalne, kuna Maksu- ja Tolliamet pöörab erilist tähelepanu organiseeritud kuritegevuse ja rahapesuga seotud käibe- ja tulumaksupettuste avastamisele. Tegutsevad äriettevõtted kasutavad "arvevabriku" ja "puhverettevõtte" teenuseid peamiselt maksupettuste läbiviimiseks või eesmärgiga varjata tehingu objekti päritolu või siis likviidsusprobleemide lahendamiseks. Varifirmade ebavõrdse konkurentsi tõttu on piiratud jätkusuutlikkusega seaduskuulekas majandustegevus, mille tõttu jääb riigieelarvesse laekumata oluline osa maksutulust, põhjustades sellega ohtu Eesti majandusele.

Ettevõtete valimi aluseks on Maksu-ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse maksuotsus. Maksuotsuse kohaselt on selgesti võimalik eristada äriühingut, kelle majandustegevus on reaalne ja suunatud kasumi teenimisele. Selle ettevõtte tähistab autor X-ga. "Puhverettevõtte" tähistab autor Y-ga ning "arvevabriku" Z-ga. Kusjuures ettevõte Y on loodud ettevõtte X algatusel. Äriühingus Y kaudu edastatakse äriühingult Z saadud arved äriühingule X. Sellistele järeldustele on jõutud analüütilise kontrolliga.

Uurimismeetodina kasutab autor andmete kogumise meetodit ning andmete tõlgendamise ja analüütilist meetodit.

Töö teoreetilises osa selgitab autor ettevõtluskeskkonna kujunemist tervikuna, tuues välja ettevõtluse alused. Samuti käsitleb autor finantsjuhtimise üldiseid eesmärke ning vaatleb seda seoses maksukeskkonna mõjudega. Avab finantsanalüüsiks vajaminevate finantsaruannete sisu ja tutvustab finantsanalüüsi erinevaid meetodeid.

Töö praktiline osa käsitleb läbiviidud uuringut, mille käigus autor tugineb töö teoreetilises osas kirjeldatud finantsanalüüsi meetoditele. Bilansi analüüsimisel kasutab autor nii vertikaalset kui ka horisontaalset analüüsimise meetodit. Vertikaalanalüüsi käigus leiab ja analüüsib autor bilansi struktuuri, millistest kirjetest bilanss koosneb ja kui suure osakaalu omavad nad bilansi mahust. Horisontaalse analüüsi käigus leiab ja esitleb autor muutusi, mis on toimunud erinevatel aruandeaastatel. Sama meetodit on kasutatud ka kasumiaruande analüüsimisel. Pikemalt on peatutud osaühingute finantsanalüüsil läbi rahandussuhtarvude süsteemi. Esitlemist on leidnud likviidsus-, tasuvus-, finantsvõimendus- ja efektiivsussuhtarvud. Samuti on teostatud osaühingute pankrotianalüüs.

Analüüsi andmeid tuleb vaadata kogumis, et tekiks võimalikult reaalne pilt ettevõtete majanduslikust seisundist. Töö analüüsi tulemused pakuvad huvi maksuhaldurile, ettevõtete juhtkondadele, omanikele ning teistele asjast huvitatutele.

Sellest tulenevalt püstitab autor hüpoteesi – äriühingute finantsaruannete alusel läbiviidud finantsanalüüsiga on võimalik tuvastada varimajandusega tegelevad ettevõtted analüütilist kontrolli teostamata.

1. ETTEVÕTLUSKESKONNA ÜLDISELOOMUSTUS JA FINANTSJUHTIMISE EESMÄRK

Turumajanduslikus süsteemis eksisteerib hulk eraõiguslikest juriidilistest isikutest äriettevõtteid, teatud rolli täitjateks on ka riik oma asutuste ja ettevõtetega. Eraettevõtted võib oma funktsioonide poolest jagada reaalmajanduse ettevõteteks ja finantsvahendusega tegelevateks firmadeks. Olulisemaiks ettevõtte toimimise ajendiks on selle omaniku soov teenida kasumit.

1.1. Ettevõtluse olemus

Eesti Vabariigi Põhiseaduses on sätestatud, et igaühel on õigus vabale eneseteostusele ja Eesti kodanikel on õigus tegeleda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel.[1]

Autori arvates on ettevõtluse ja ettevõtte olemuse avamine suhteliselt keeruline. Õigusaktid määratlevad ettevõtlust ja ettevõtet erinevalt, mis on tinginud nende seaduste eripärast.

Ettevõtlus majanduslikus tähenduses on kasumit taotleva ettevõtte asutamine, käigus hoidmine, arendamine ja laiendamine, samuti igasugune majandustegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba tootmise ja teenuse osutamise teel.[2]

Äriseadustiku kohaselt loetakse ettevõtteks majandusüksust, mille kaudu ettevõtja tegutseb. Ettevõtja on füüsiline isik, kes pakub enda nimel tasu eest kaupu ja teenuseid ning kaupade müük ja teenuste osutamine on talle püsivaks tegevuseks. Ettevõtja võib olla ka äriseadustikus sätestatud äriühing. Ettevõte koosneb asjadest, õigustest ja kohustustest, mis on määratud või olemuselt peaksid olema määratud ettevõtte tegevuseks.[3] Sisuliselt

[1] Eesti Vabariigi Põhiseadus. 12.06.1992 – RT I 1992, 26, 349
[2] Mereste, U. 2003. Majandusleksikon. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 178
[3] Äriseadustik 15.02.1995.-RT I 1995, 26-28, 355

sätestab Äriseadustik ettevõtluse kui tulumaksu subjektiga seonduva, sealhulgas ettevõtte õigusvõime tekkimise, tegevuse ja likvideerimiskorra.

Tulumaksuseadus on sisustanud ettevõtluse olemuse järgnevalt. Ettevõtlus on isiku iseseisev majandus- või kutsetegevus, sealhulgas ka notari ja kohtutäituri ja vandetõlgi kutsetegevus ning vabakutselise loovisiku loometegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba tootmisest, müümisest või vahendamisest, teenuse osutamisest või muust tegevusest, kaasa arvatud loominguline või teaduslik tegevus.[4] Tulumaksuseaduse kontekstis on ettevõtluse mõiste põhitunnuseks tulu saamine ettevõtlusest.

Käibemaksuseaduse § 2 lg 2 on sätestatud, et ettevõtlus on isiku iseseisev majandustegevus, mille käigus võõrandatakse kaupa või osutatakse teenust, olenemata tegevuse eesmärgist või tulemustest. Ettevõtlusena käsitatakse ka notari, kohtutäituri ja vandetõlgi ametitegevust. Ettevõtlusena ei käsitata äriühingu ja tema püsiva tegevuskoha vahelist teenuse osutamist. Riigi-, valla- ja linnaasutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku tegevust käsitatakse ettevõtlusena üksnes siis, kui see tegevus kujutab endast kuuenda direktiivi lisas D sätestatud majandustegevust või selliseid käesoleva seaduse § 1 lõikes 1 loetletud tehinguid ja toiminguid, mida saavad teha ka teised maksukohustuslased ning mille maksustamata jätmine mõjutab oluliselt konkurentsi.[5] Eestis kehtiva Käibemaksuseaduse sisustamisel on lähtutud Euroopa Nõukogu kuuendast direktiivist 77/388/EMÜ.

Käibemaksuseaduses sätestatud ettevõtlusmõiste juures on oluline, et kaupu võõrandatakse ja teenust osutatakse, kuid siinjuures ei oma mingisugust tähendust asjaolu, et majandustegevuse käigus peaks ettevõtlusest teenima kasumit. Olenemata kasumi või kahjumi olemasolust tuleb ettevõtjal tasuda käibemaksu seadusest tulenevatel asjaoludel. Küll aga omab siinkohal tähendust asjaolu, et isik, kes soovib ennast registreerida käibemaksukohustuslasena maksuhalduri juures peetavas registris, peab tegelema ettevõtlusega. Nimetatud isik on kohustatud tõendama ettevõtluse alustamist või selle toimumist.[6] Siinkohal autor arvab, et maksuhaldur, langetades otsust ettevõtja registreerimise kohta käibemaksukohustuslase registrisse, peab kindlasti tuvastama ettevõtja tegelikud kavatsused ja reaalsed toimingud. See tagab, et nimetatud registrisse ei

[4] Tulumakusseadus. 15.12.1999-RT I 1999,101,903
[5] Käibemaksuseadus. 10.12.2003-TR I 2003, 82, 554
[6] "op cit"

satuks sellised ettevõtjad ja ettevõtted, kes reaalselt ei tegutse või kellede maksukäitumine ei ole mingil muul viisil seaduslik.

Ettevõtlus üldmõistena katab kõik majandusalad ja ettevõtluse olemuse oluliseks tunnuseks on iseseisev otsustusõigus majandusaladel kasutada olevate ressursside suhtes. Seega on oluliseks ettevõtluse tunnuseks iseseisvuse fakt ja tegevuse majanduslik iseloom.

Majanduskeskkonna kujundavad riigis kehtiv seadusandlus ja valitsuse normatiivaktid, riiklikud infrastruktuurid ja Euroopa Liiduga ühinemisega seotud aspektid. Teisalt mõjutavad ettevõtluskeskkonda ettevõtjate isiklikud motiivid.

1.2. Finantsjuhtimise eesmärgid ja maksukeskkonna mõjud

Finantsjuhtimine tegeleb majandusliku väärtuse või jõukuse säilitamise ja loomisega[7]. Finantsjuhi kohustused varieeruvad sõltuvalt firma tuluallikatest, tegevusalast, finantseerimisvajadusest ja juhtkonna strateegilistest kavatsustest.

Finantsjuht peab tegelema ka mitmesuguste raamatupidamisküsimustega, tegema koostööd nii sise-kui välisaudiitoritega ning esitama regulaarselt aruandeid[8].

Ettevõtte finantsjuhtimise eest vastutav isik peab olema võimeline langetama kvaliteetseid otsuseid, korraldama ettevõtte rahaasju – seadma sisse raamatupidamine ja säilitama dokumente, oskama vajadusel kasutada erinevaid finantsteenuseid ning hindama finantsturgudel toimuvate muutuste mõju oma ettevõttele.

Finantsjuhi üheks täiendavaks kohustuseks on lisaks raamatupidamisarvestusele pidada arvestust maksustamise seisukohalt tähendust omavate asjaolude kohta[9].

Teisalt on finantsjuhtimine meeskonnatöö, eeldades, et ettevõtte minevik ja tulevik on samaaegselt fookuses, põhinedes nii kvantitatiivsel kui kvalitatiivsel informatsioonil.

---

[7] Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 8

[8] Bragg, S, M. 2005. Uus finantsjuhtimise käsiraamat. Tartu: OÜ Fontes Kirjastus OÜ,14

[9] Maksukorralduse seadus. 20.02.2002.-RT I 2002, 26,150

Finantsjuhtimine keskendub kolme tüüpi otsustele:

1. Investeerimisotsused, otsused selle kohta, milliseid tegevusi finantseerida
2. Finantseerimisotsused, otsused selle kohta kuidas neid tegevusi finantseerida
3. Rahavoogude juhtimisega seotud otsused, mis määravad kuidas juhtida ettevõtte finantsressursse kõige efektiivsemal viisil[10]

Olulisemaks ettevõtte toimimise ajendiks on selle omaniku soov teenida kasumit ning seega oleks finantsjuhtimise põhiliseks eesmärgiks hoiduda pankrotist. Eesti majandus on olnud viimastel aastatel pidevas majanduskasvu faasis ning sellele teemale ei ole piisavalt tähelepanu pööratud. Nüüd, kus finantsanalüütikud juhivad avalikkuse tähelepanu esimestele majanduse langusfaasi tunnustele, peaksid finantsjuhtimisega tegelevad isikud erilist tähelepanu pöörama äriühingute majanduslike tehingute kajastamisele ning saadud andmete tõlgendamisele.

Eesti pankrotiseaduse kohaselt on pankrot võlgniku kohtuotsusega väljakuulutatud maksejõuetus, mis väljendub selles, et võlgnik ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid. Suutmatus nõudeid tasuda ei ole majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine[11].

Ettevõtte läbikukkumise võimalusteks on:

1. Ettevõtte tulud on võrreldes samalaadsete ettevõtetega liiga väikesed
2. Tehniline maksejõuetus, mis on tingitud likviidsete vahendite puudumisest, kui ettevõttel õnnestub osa oma vara muuta likviidseks, võib ta muutuda jälle maksejõuliseks[12]

Tänases majandussituatsioonis võiks pankrotistumise ohu põhjusteks nimetada lisaks eeltoodule veel liigset laenamist ja halbu investeeringuid.

Pankrotiohule viitab negatiivne omakapital, suur kahjum viimasel majandusaastal või lühiajaliste kohustuste märkimisväärne suurenemine.

---

[10] Finantsjuhtimine http://www.neti.ee/cgi-bin/cache?query=finantsjuhtimine&alates=0&url=http%3A%2F%2Fwww.hot.ee%2Ftrool%2FKA-15Loeng.htm 20.02.2007

[11] Pankrotiseadus 01.01.2004.-RT I 2003, 17, 95

[12] Raudsepp, V. 1999. Finantsjuhtimisalused. Tallinn: OÜ Külim, 185

Tänases majandusolukorras ei saa välistada ka pahatahtlikult tekitatud maksejõuetust, mille tunnusteks on varade aktiivne realiseerimine ehk nn. "kantimine", töötajate vähenemine või puudumine, sagedane juhatuse liikmete vahetus või tegevuskoha ümberregistreerimine.

Finantsjuhtimist mõjutab ka maksukeskkond. Kui muutub maksundust puudutav riiklik poliitika, siis muutuvad ka finantsjuhtimise otsused. Riigi huviks on, et ettevõtjad ei varjaks oma maksustamisele kuuluvaid käibeid, töötajatele makstud tasusid ning ei jätaks neilt arvestamata maksukohustusi.

Maksukeskkonnast tulenevad maksukohustused mõjutavad otseselt investeeringutelt saadavat tulu ning seeläbi võivad kallutada investoreid otsuste tegemisel erinevate finantsteenuste valimisel.

Siinkohal nimetaks olulised maksuseadusandluse aspektid:

1. dividenditulu mittekaasamine korporatsioonidelt saadud dividendidele
2. amortisatsiooni mõju firma maksudele
3. põhitegevuskahjumite puhul maksude arvutamine
4. kapitalikulude ja –tulude arvessevõtmine[13]

Eesti maksusüsteem on läbinud mitmeid arenguid, mis soodustavad ettevõtlust ja finantsotsuseid. Siinkohal tõstaks autor esile kehtivat tulumaksuseadust, mille kohaselt tõusis märkimisväärselt ettevõtete konkurentsivõime. Tulumaksuseaduse kohaselt ei kuulu ettevõtte kasum maksustamisele tulumaksuga.

Seega kogu ettevõtlusest laekuv tulu, mille ettevõte jätab käibekapitaliks või investeerib tagasi tootmisesse, ei ole enam maksuobjekt. Sellisel viisil tagasi investeerimine arendab ettevõtlust, aitab luua täiendavaid töökohti, suurendada sisemajanduse koguprodukti.

Vaatamata soodsale tulumaksu keskkonnale, sooritatakse ettevõtjate ja ettevõtete poolt hulgaliselt käibemaksu pettuseid. Ärilisel eesmärgil võivad ettevõtlusega tegelevad isikud kasutada pettuse toimepanemiseks skeemi, mille kohaselt liiguvad vaid arved, mitte kaup

[13] Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 19

või teenus, ning eesmärk on saada riigilt enammakstud käibemaks tagasi. On ka pettusskeeme, kus kaupa või teenust karussellitakse äriühingute kaudu.

Selliseid äriühinguid, kes osalevad käibemaksu pettustes reaalset ettevõtlust omava ettevõtte juhtimisel, võiks tinglikult nimetada "puhverfirmadeks" ja "arvete väljastajateks ehk "arvevabrikuteks."

"Puhverfirmade" all mõeldakse äriühinguid, kes äriregistris registreerimise järel ei ole esitanud deklaratsioone, esitavad deklaratsioone, millel näitavad müügi ja ostukäivet võrdsena või deklareeritud enammakstud käibemaksu tagasi ei küsi vaid jätavad järgmisteks perioodide enammakseteks. Enamasti sellistel äriühingutel majandustegevus puudub või seda varjatakse.[14] Teiseks oluliseks "puhverfirma" tunnuseks äriühingu juures on see, et äriühingus töötab alla 8 töötaja, käive on üle 5 miljoni krooni ja tasutud käibemask on alla 50 tuhande krooni.[15]

Arvete väljastaja ehk siis "arvevabrik" on isik, kes väljastab teisele isikule maksude tasumisest kõrvalehoidmiseks fiktiivseid arveid.[16]

Nii "puhverfirma" kui "arvevabrik" ei oma reaalset majandustegevust. Ärilistel eesmärkidel kasutatakse reaalmajandusliku ettevõtte poolt eelnimetatud ettevõtteid selleks, et vähendada käibemaksukohustust. On ka teised vajadused, mis on tingitud soovist tasuda töötajatele ümbrikupalka, korraldada firmapidu või on hoopiski vajadus tasuda altkäemaksu soodsamate tingimuste saavutamiseks.

Samas pole välistatud sama skeemi kasutamine likviidsusprobleemide ületamiseks.
Teisisõnu, kui tehingu ahelasse on kaasatud "puhverfirma" või "arvevabrik", siis sellised variühingud on valdavalt maksuõigusrikkumise toimepanemise vahendiks.

---

[14] Ringkiri puhverfirmade, arvete väljastajate ning nende kasutajate kontrollimise vajadustest ja tööprotsessist.
[15] Võimre, U. 2005. Käibemaks. MTA prioriteedid aastatel 2006. Maksu-ja Tolliameti juhtide infopäev. 17.11.2005. Tallinn, 5
[16] Ringkiri puhverfirmade, arvete väljastajate ning nende kasutajate kontrollimise vajadustest ja tööprotsessist.

2. FINANTSANALÜÜSI SISU JA INFOBAAS

2.1. Finantsanalüüsi eesmärgid ja põhimõtted

Iga ettevõtte eesmärgiks on omanike jõukuse suurendamine. Pidev ettevõtte finantsseisundi jälgimine võimaldab saada ettevõtte majandustegevuse kohta objektiivset informatsiooni, et parandada juhtimise kvaliteeti ning hoida ära võimalikud makseraskused. Selliseks meetodiks ongi finantsanalüüs. Finantsanalüüsi all mõistetakse ettevõtte möödunud, käesoleva ja tulevikus oodatavat rahandusliku olukorra hindamist.[17] Finantsanalüüs on üks majandusarvestuse süsteemi osa.

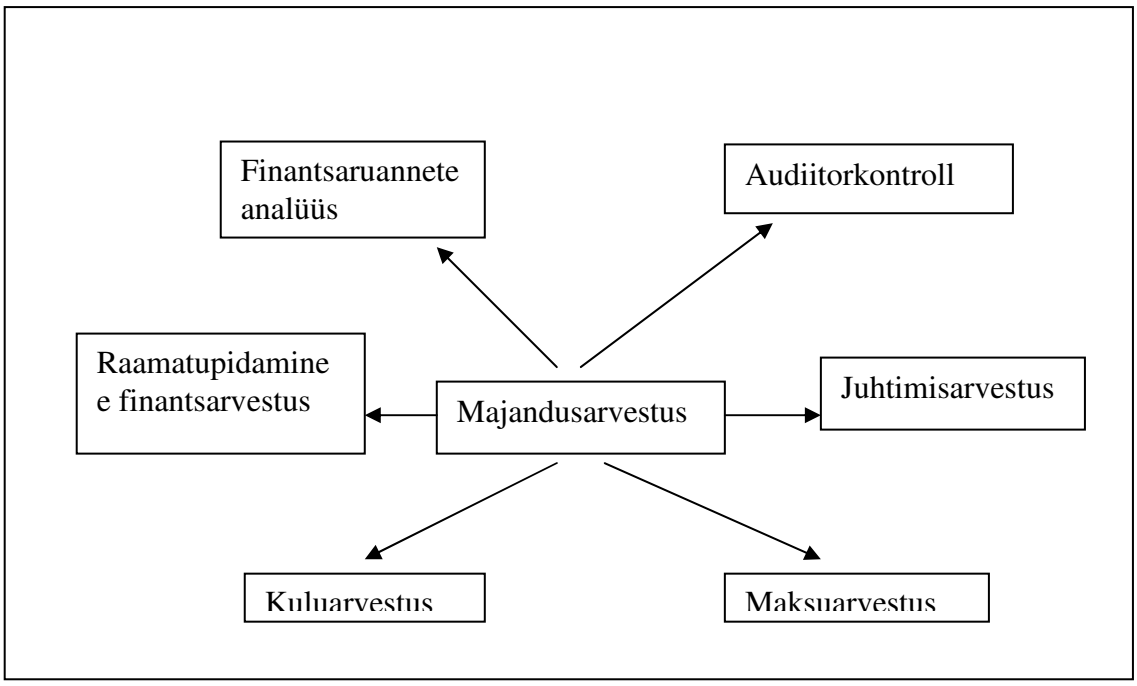

Joonis 1. Majandusarvestuse süsteem

Finantsinformatsioon on eluliselt tähtis äritegevuse planeerimisel ja juhtimisel. Ettevõtte juhtidel on vaja teada vastuseid paljudele küsimustele: kas äritegevus toob kasumit, kui palju on võimalik kulutada uute seadmete ostmiseks, kas on võimalik võtta laenu, kas on vaja muuta tootmiskorraldust jne. Omanikke huvitab, kui suur on investeeritud kapitali

[17] Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus, 15
[18] Bõtškova, J. Teearu, A. 1997. Ärirahandus. Tallinn: Coopers & Lybrand, 12

tulukus, kas ettevõte on finantsiliselt stabiilne, kas ettevõtet juhitakse efektiivselt. Ettevõtte töötajaid huvitab, kas ettevõte jätkab tegevust tulevikus, kui edukas on ettevõte, kas on oodata palga tõusu. Lisaks ettevõttesisestele huvigruppidele tunnevad ettevõtte finantsinformatsiooni vastu huvi ettevõttevälised huvigrupid, kelleks on valitsusasutused s.h. maksuhaldur, laenuandjad, kreeditorid ja potentsiaalsed investorid.

Finantsanalüüsi käigus võrreldakse erinevaid finantsaruandeid. Analüüs tehakse aruandluse põhivormide põhjal – bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuse aruanne.

Finantsaruannetest saab välja lugeda:

1. informatsiooni senisest tegevusest: kasum, kahjum, müügimaht, rahavood, investeeringute tulusus
2. informatsiooni firma seisundist: mis tüüpi vara firmal on, kui suured on võlad ja mis on nende tähtajad, milline on rahaline seis, kui suur on säilitatud kasum, milline on aktsiate tulusus ja võlasuhe, millised on laovarud
3. informatsiooni firma tulevikust: prognoosida tulevasi rahavoogusid[19]

Aruandeid esitatakse erinevatel põhjustel nagu maksukohustuse arvutamine või ettevõtte väärtuse leidmine.

Majandusaasta aruandes esitatavad finantsnäitajad moodustavad põhiosa avalikust infost ettevõtte kohta. Kõik need aruandenäitajad täidavad tähtsat funktsiooni erinevate ühiskonna- ja ettevõttetasandite juhtimisprotsessides.

Finantsanalüüsi teostamisel tuleb endale seada uurimise eesmärgid, et välja selgitada vajalikud andmed ja meetodid.

Finantsanalüüsi läbiviimise võib jagada kolme etappi:

1. ettevalmistav etapp
2. näitajate arvutamine ja interpreteerimine

[19] Rünkla, J. 2003. Ärianalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 43

3. analüüsi tulemuste üldistamine ja ettepanekute väljatöötamine edasiseks tegevuseks[20]

Ettevalmistava etapi käigus seatakse analüüsi eesmärgid ning määratakse sihtgrupp, kellele uurimus on suunatud. Huvitatud isikud võivad olla nii juhtkond, kliendid kui ka näiteks pank. Lähtuvalt valimist selgitatakse välja ettevõtte tegevuse finantstulemused. Viimases etapis võetakse analüüsi tulemused kokku ning tehakse ettepanekud tegevuse muutmiseks või sama kursi jätkamiseks. Siinkohal autor arvab, et lisaks finantsanalüüs tulemile tuleb seda hinnata kompleksselt koos ettevõtet väljastpoolt mõjutavate väliskeskkonna mõjudega, milleks võivad olla näiteks majanduse üldine kasv või langus ning turudünaamika.

Finantsanalüüsi infotarbijate vajadused on erinevad. Siinkohal tõstab autor esile olulisemad:

1. investorid kui kapitaliomanikud on huvitatud nii kapitali riskist kui ka oodatava tulu riskist. Nad vajavad infot otsustamiseks: investeerida või mitte
2. töövõtjad ja nende esindajad (ametiühingud) on huvitatud töötasustamisest. Neid huvitab ettevõtte võime maksta palka ning sotsiaalmaksu, rakendada mitmesuguseid soodustusi töötajatele
3. laenuandjaid huvitab ettevõtte suutlikkus tähtaegselt tagastada saadud laene koos laenuintressidega
4. tarnijaid huvitab ettevõtte maksevõimelisus tähtaegselt tasuda ostetud vara ja teenuste eest
5. ostjad on huvitatud ettevõtte eksistentsist, eriti kui neil on pikaajaline koostöö või nende äritegevus sõltub antud ettevõttest
6. valitsus vajab infot ettevõtete majandustegevuse kohta maksupoliitika kujundamiseks, samuti kogumaks andmeid ametliku statistika jaoks

Enamikes riikides kehtestab aruandluse koostamise reeglid seadusandlus. Selleks, et info välistarbijad võiksid langetada adekvaatseid otsuseid, tuleb finantsaruannete koostamisel lähtuda heast raamatupidamistavast ning rahvusvaheliselt tunnustatud arvestusprintsiipidest.

[20] Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus, 15

Eestis suunab raamatupidamisalast tööd Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkond, kelle ülesandeks on välja anda raamatupidamise seadust selgitavaid ja täpsustavaid raamatupidamisalaseid juhendeid ning suunata raamatupidamisalast tegevust. Raamatupidamise Toimkonna moodustab Vabariigi Valitsus. Toimkond on sõltumatu komisjon, mille töökorra kinnitab Vabariigi Valitsus rahandusministri ettepanekul. Rahandusministeerium, Vabariigi Valitsus ega muud valitsusasutused ei sekku toimkonna poolt väljaantavate juhendite sisusse ega koostamise protsessi.

Raamatupidamise seaduse § 16 kehtestab 10 raamatupidamise aastaaruande koostamise alusprintsiipi**.** Mitmed arvestusprintsiibid – nagu perioodilisus, kvantitatiivsus, kahekordne kirjendamine – on leidnud kajastamist seaduse teistes paragrahvides. Raamatupidamise aastaaruande eesmärk on õigesti ja õiglaselt kajastada raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid. [21]

Järjest enam avalikustavad ettevõtted oma majandusaasta aruannetes informatsiooni, mis ei ole otseselt arvestusstandarditega nõutud. Selline asjaolu hõlbustab ettevõtte huvigruppidel oluliselt teostada aruandluse analüüsi ning võtta avalikustatud informatsiooni alusel vastu otsuseid.

Finantsanalüüsi üldiseks eesmärgiks on avastada ettevõtte finantsseisundis kõik nõrgad kohad, mis võivad tulevikus probleeme tekitada ning eelised, millest võib ettevõte tulevikus tulu saada.

2.2. Finantsaruandluse koostisosad ja olulisemad aruanded

Analüüs põhineb ettevõtete finantsaruannetel. Vastavalt raamatupidamise seadusele on ettevõtted kohustatud lõppenud majandusaasta kohta koostama majandusaasta aruande, mis koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest. Ettevõttel on võimalik valida ühe bilansiskeemi ja kahe kasumiaruande skeemi vahel.

[21] Raamatupidamise seadus. 20.11.2002-RT I 2002,102,600

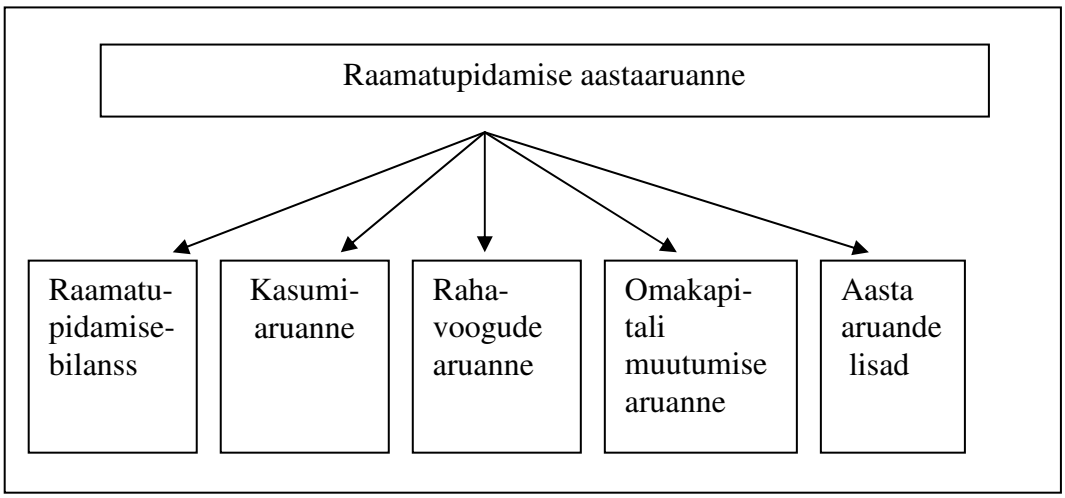

Joonis 2 Ettevõtte raamatupidamise aruannete struktuur

2.2.1. Bilanss

Bilanss on finantsseisundi fikseering kindlal ajamomendil, mis on jagatud kaheks pooleks, aktivaks ja passivaks.

Bilansi põhivõrrand on: Aktiva = Passiva, teisisõnu varad = kohustused + omakapital[22].

Aktivad näitavad firma varasid, kohustused ja omakapital aga nende finantseerimise allikaid[23].

Võrrandi parem pool näitab, milliste vahendite arvel on ettevõtte varad loodud. Bilansi aktivakirjed on järjestatud likviidsuse järgi, ehk nimistu algab hõlpsamini rahaks muudetavatest varadest. Vasak pool kajastab, milliste vahendite arvel on ettevõtte varad loodud. Vahe ettevõtte varade ja kohustuste vahel moodustab tema omakapitali.

Bilanss väljendab kõigi ettevõtte tegevusaja vältel toimunud äritehingute järjestikulisuse liitmise tulemust.[24]

Seega võiks bilanssi võrrelda kogu ettevõtte pildistamisega. Bilanssi ei ole ettevõtte turuväärtus, sest kõik varad ja kohustused pannakse bilansis üldjuhul kirja

[22] Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 102
[23] Hawawini, G. Viallet, C. 1999. Finannce for Execuitives.Sout-Western College Publishing, 45
[24] Rünkla, J. 2003. Ärianalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 46

soetamismaksumuses. Bilansi näitajate puuduseks on see, et need kajastavad ajaloolisi andmeid, mis ei pruugi enam vastata tegelikule olukorrale.

2.2.2. Kasumiaruanne

Kasumiaruanne on ettevõtte finantsaruandluse osa, mis näitab kindla perioodi vältel saadud kasumeid või kahjumeid. Aruanne näitab sammhaaval, kuidas algsetest müügituludest üksikute kuluartiklite mahaarvamisel kujuneb firma puhastulu. Kasumiaruanne kajastab küll õigesti aruandlusperioodide vastavaid tulusid ja kulusid, aga ei näita ettevõtte tegelikku maksevõimet.[25]

Kasumiaruandest saab välja lugeda, kui efektiivne on ettevõtte tootmis-ja finantstegevus. Tekkepõhise printsiibi põhjal tuuakse ära ainult aasta jooksul toimunud tehingud. Kasumiaruannet võib pidada ka enamasti kulude aruandeks, sest kajastatavaid tululiike on väga vähe.

Eestis on kasumiaruande puhul kasutusel kaks skeemi.[26] Skeem 1 kohaselt jagunevad kulud gruppidesse nende iseloomu järgi. Näiteks tööjõukulu, amortisatsioon. Skeem 2 jagab kulud gruppidesse nende funktsiooni järgi, näiteks realiseeritud toodete kulu, turustuskulu, üldhalduskulu.

Kord valitud skeemi tuleb kasutada aastast aastasse, et tagada aruannete võrdlevus. Praktikas kasutavad skeemi 1 sageli väiksemad ettevõtted, kelle kuludest suure osa moodustavad tööjõukulud ning seoses sellega puudub mõistlik alus nende kulude jagamiseks erinevate funktsioonide vahel. Skeem 2 on kasutavad enamasti suured tootmis- ja kaubandusettevõtted. Selle skeemi eelis seisneb selles, et ta annab parema ülevaate kulutuste tegemise eesmärkidest.

[25] Op.cit, 46, 52
[26] Raamatupidamise seadus. 20.11.2002-RT I 2002,102,600

2.2.3. Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruande all mõistetakse üldiselt raha või rahalise ekvivalendi käivet. Selles selgub, kust ettevõtte raha pärineb ja kuidas seda kulutatakse.[27]

Rahavoogude aruande põhivalem on:
Raha juurdevoog –raha väljavoog = rahaliste vahendite muutus[28]

Rahavood liigitatakse rahavoogude aruandes kolme rühma:

1. põhitegevuse rahavood
2. investeeringute rahavood
3. finantseerimistegevuse rahavood[29]

Seega on rahavoogude aruanne võti mõistmaks, kui hästi juhitakse raha. Selle aruande alusel on võimalik hinnata ettevõtte võimet maksta dividende omanikele, intresse laenuandjatele. Samas aitab prognoosida ettevõtte tuleviku rahalisi sissetulekuid ja väljaminekuid. Seda võib pidada ka kõige olulisemaks finantsaruandeks, sest kui raharinglus lakkab, siis tegelikkuses lõpeb ka ettevõtte tegevus. Kui äritegevuse rahavoog osutub siiski negatiivseks, tuleb koheselt reageerida ning otsida võimalusi olukorra lahendamiseks. Üheks kõige lihtsamaks võimaluseks on vähendada kiiresti varusid.

2.2. Finantsanalüüsi meetodid

Eesmärk on uurida funktsionaalseid seoseid ettevõtte erinevate finantsnäitajate vahel. Seosed võivad väljenduda nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt.
Kvalitatiivsed seosed annavad infot ühe näitaja muutuse mõjust sõltuva näitaja muutumise suunale, omamata konkreetset arvulist väljendust. Selliseid seoseid kasutatakse eelkõige makroökonoomika uurimustes. Kvantitatiivsed seosed tähistavad finantsnäitajate omavahelisi suhteid täpsete sõltuvust väljendavate valemite abil.

---

[27] Rünkla, J. 2003. Ärianalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 52-53
[28] [28] Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 102
[29] Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus, 17

Ettevõtte omanikud ja teised kreeditorid annavad oma raha äriühingu käsutusse lootuses tulevikus selle pealt teenida. Finantsanalüüs algab finantsaruannete uurimisega. Finantsaruannete analüüsi kui otsustusprotsessi üheks oluliseks ülesandeks on muutuste väljatoomine trendides, mahtudes, suhetes ning muutuste põhjuste leidmises. Selleks kasutatakse erinevaid analüüsimeetodeid. Ükski analüüsimeetod eraldi kasutatuna pole piisav, et langetada selle põhjal olulisi otsuseid või rahuldada kõiki infotarbijaid.

Aruandluse analüüsimisel rakendatakse järgmisi meetodeid:

1. aruandluse horisontaalanalüüs
2. aruandluse vertikaalanalüüs
3. rahandussuhtarvude arvutamine[30]

2.3.1.Horisontaalanalüüs

Horisontaalanalüüsi käigus võrreldakse ettevõtte tegevuse mitme perioodi aruandluse kirjeid ja näitajaid[31]. Horisontaalse analüüsi eesmärk on teha kindlaks, kuidas iga arvnäitaja aruandes on muutunud võrreldes eelmise aastaga, mis ta on muutunud ja kas muutus on soodne või ebasoodne[32]. Samuti horisontaalanalüüsi eesmärgiks on jälgida näitajate muutusi nii absoluutsummades kui ka protsentides, võrreldakse ettevõtte tegevuse mitme perioodi näitajaid ja analüüsitakse näitajate stabiilsust, trendide suundi ning muutuste kiirust[33].

Baasnäitajaks võetakse teatud aasta näitajad, millest arvutatakse teise aasta samade näitajate osatähtsus. Horisontaalanalüüs aitab tajuda perspektiivi ja muutuste olulisuse määra. Seda saab teha nii bilansi, kasumiaruande kui ka rahavoogude aruande põhjal. Horisontaalanalüüs näitab iga aruande kirje muutust aastast aastasse ning võimaldab näha arengutrende, mida absoluutsummad ei näita.

---

[30] Op.cit, lk 17
[31] Karu,S. Zirnask,V. 2001. Rahakäibe juhtimine II osa. Tartu: Rafiko, 228
[32] Bernsteib, L.A. 1993. Financial Statement Analysis:theory, application and interpretation.Homewood, Illinois: R.D.Irwin, Inc.,79
[33] Bõtškova, J. Teearu, A. 1997. Ärirahandus. Tallinn: Coopers & Lybrand, 18

2.3.2. Vertikaalanalüüs

Vertikaalanalüüsi käigus arvutatakse aruandluse üksikute kirjete osakaal üldsummast ja võrreldakse neid eelmiste perioodide vastavate arvudega. Bilansi vertikaalanalüüs võimaldab fikseerida käibe ja põhivarade osakaalu bilansis. Teisalt näitab bilansikirjete suhet bilansimahtu ehk aktiva-ja passivakirjete suhtelist tähtsust. Kasumiaruandes vertikaalanalüüsi korral võetakse 100%-ks realiseerimise netokäive ning ülejäänud tulud ja kulud määratakse protsentidena netokäibest.[34] Vertikaalne analüüs näitab iga komponendi tähtsust ettevõtte äritegevuses[35].

Horisontaal- ja vertikaalanalüüsi puuduseks on see, et nende põhjal ei saa anda hinnangut ettevõtte tegevuse edukusele. Põhjalikumat informatsiooni selle kohta annab rahandussuhtarvude analüüs.

2.3.3. Rahandussuhtarvud

Rahandussuhtarvud peegeldavad ettevõtte tegevuse erinevaid aspekte. Ühed rahuldavad aktsionäride huvi kasumimäärade kohta, teised annavad firma juhtkonnale informatsiooni tegevuse tulemuslikkuse, tõhususe ja võimalike ohtude kohta.
Rahandussuhtarv on näitajate jagatis, mis tavaliselt väljendatakse protsentides või kordades.[36]

Rahandussuhtarvudest tõstaks autor oma lõputöös esile rentaabluse suhtarvud, efektiivsuse suhtarvud, likviidsuse suhtarvud ning finantsvõimenduse suhtarvud.

Matemaatiliselt ei ole rahandussuhtarv midagi muud kui suhtarv, mille nimetaja ja lugeja sisaldavad finantsinformatsiooni. Suhtarvude kasutamise eesmärgiks on lihtsalt analüüsitava informatsiooni standardiseerimine, nii et oleks võimalik võrrelda eri firmade suhtarve või sama firma eri ajahetkede jaoks koostatud suhtarve.[37]

---

[34] Op.cit, 18
[35] Flamholtz, E.G. Diamond, M.A. Flamholtz,D.T. 1986. Financial Accounting. Macmillian, Inc., 652
[36] Op.cit, lk 18
[37] Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim, 118

Suhtarvudest on kõige rohkem kasu, kui neid arvutatakse ja analüüsitakse regulaarselt.

Analüüsi tulemuste interpreteerimine on loominguline etapp. Samas isik, kes töötab suhtarvudega peab olema teadlik nende kasutamise piirangutest. Need on järgmised:

1. mõnikord firma tegeleb paljudel erinevatel aladel, mistõttu tekib raskusi määrata firma majandusharulist kuuluvust
2. harukeskmed näitajad on üldistavad, mitte aga teaduslikus mõttes keskmised
3. finantsnäitajatega teadlikult manipuleeritakse
4. raske on määratleda näitajaid headeks või halbadeks, õigem oleks ühele või teisele tendentsile eelistuse andmine.

Ainuüksi suhtarvudest ei piisa finantsanalüüsi teostamiseks. Seega kõige täpsema ülevaate ettevõtte olukorrast annab kõigi analüüsimeetodite kombineeritud kasutamine.

3. ÄRIÜHINGUTE FINANTSSITUATSIOONI HINDAMINE

Selles peatükis analüüsib autor kolme ettevõtte finantsolukorda.

Tavapraktikas jagab maksuhaldur äriühingute majandustegevuse analüüsi kahte suuremasse gruppi:

1. analüütiline kontroll ehk raamatupidamiskirjete, käivete ja saldode üksikasjalik analüüs
2. finantsnäitajate analüüs

Lõputöös kasutab autor ettevõtete 2004. aasta majandusaasta aruannete näitajaid. Analüüsi eesmärgiks on hinnata nende ettevõtete finantsmajanduslikku sisu vaadeldaval perioodil ning teha järeldusi. Oluline on teada saada, kas saadud tulemuse järgi on võimalik ära tunda normaalse majandustegevusega ettevõte, "puhverettevõte" ja "arvevabrik".

Valimi aluseks on Maksu-ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse maksuotsus. Maksuotsuse kohaselt on selgesti võimalik eristada äriühingut, kelle majandustegevus on reaalne ja suunatud kasumi teenimisele. Selle ettevõtte tähistab autor X-ga. "Puhverettevõtte" tähistab autor Y-ga ning "arvevabriku" Z-ga. Kusjuures ettevõte Y on loodud ettevõtte X algatusel. Äriühingus Y kaudu edastatakse äriühingult Z saadud arved äriühingule X.

Kontrolli käigus selgitati välja, et kontrollitava osaühingu poolt esitatud kala soetamisarvete hulgas on selliste osaühingute arved, kellede puhul oli võimalik tuvastada nende ettevõtete tegelik majandustegevuse puudumine. Tõendust leidis fakt, et tegelikku majandustegevust mitteomavad osaühingute juhatuse liikmed ei juhtinud tegelikult äriühinguid, vaid neid kasutati variisikutena. Seega puudus varifirmadel tegelik tahteaavaldus tehingute tegemiseks. Nimetatud järeldustele on jõutud analüütilise kontrolli raames.

Kõikide äriühingute tegevusvormiks on osaühing.

Probleemid tekkisid autoril “arvevabriku” tunnustega ettevõtte majandusaasta aruande kättesaamisega. Peamiselt sellised äriühingud ei täida Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlustest tulenevaid kohustusi, ei korraldada äriühingu majandusarvestust ning ei esita majandusaasta aruandeid seaduses sätestatud korras ja tähtajal. Üldjuhul nende “arvevabriku” tunnustega äriühingu juhatuse liikmed või tegevjuhid on oma ütluste kohaselt vaid kirjutanud välja arveid olematute kaupade ja teenuste eest või lihtsalt allkirjastanud arveblankette kellegi teise isiku soovil.

Vaadeldavate osaühingute raamatupidamise aastaaruannete koostamise aluseks on raamatupidamisregistrites registreeritud majandusaasta tehingud. Äriühingute bilanss ja kasumiaruanne on koostatud vastavalt Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusele, mida täiendavad Vabariigi Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendmaterjalid ning üldtunnustatud põhimõtted. Kõigi ettevõtete põhitegevusalade hulka kuulub kala ost-müük.

Osaühingud võivad teha kõiki tehinguid, mis on otseselt või kaudselt vajalikud nende eesmärgi saavutamiseks.

Osaühingud on asutatud määramata ajaks.

Vastavalt raamatupidamise seadusele on osaühingus X ette nähtud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontroll.

Kõik finantsaruandluses esitatud näitajad on kajastatud Eesti kroonides. Nende äriühingute majandusaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31.detsembril. Äriühingute bilanss, kasumiaruanne ja rahavoogude aruanne on lisatud lõputööle ja kajastatakse lisades nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

3.1. Horisontaal-ja vertikaalanalüüs

Autor teostab horisontaal- ja vertikaalanalüüsi, lähtudes bilansist ja kasumiaruandest kasutades.

Bilansi horisontaalanalüüsi käigus selgub bilansikirjete muut nii absoluutsummas kui ka protsentides. Nimetatud tulemuste arvestust ja tulemust kajastab käesoleva töö lisa nr 10. Saadud andmete kohaselt näidatakse teise aasta tulemuste muutusi protsentides lähtuvalt valitud baasaastast. Osaühing X puhul on aastane bilansimahu muut 18%, oluliselt on suurenenud tulevaste perioodide ettemakstud kulud ning müügiks ostetud kaubad.

Osaühing Y puhul on bilansimahu muut –3%, oluliselt on suurenenud kohustused, peamiselt maksuvõlad.

Osaühing Z puhul on bilansimaht suurenenud 129%, mille on tinginud peamiselt kohustuste vähenemine, teisalt on suurenenud rahalised vahendid.

Bilansikirjete vertikaalanalüüsi käigus selgitab autor välja nii aktiva kui passiva üksikute kirjete osatähtsuse ja dünaamika. Arvutused ja tulemused on esitletud käesoleva töö lisas nr 11.

3.1.1. Bilansi aktiva analüüs

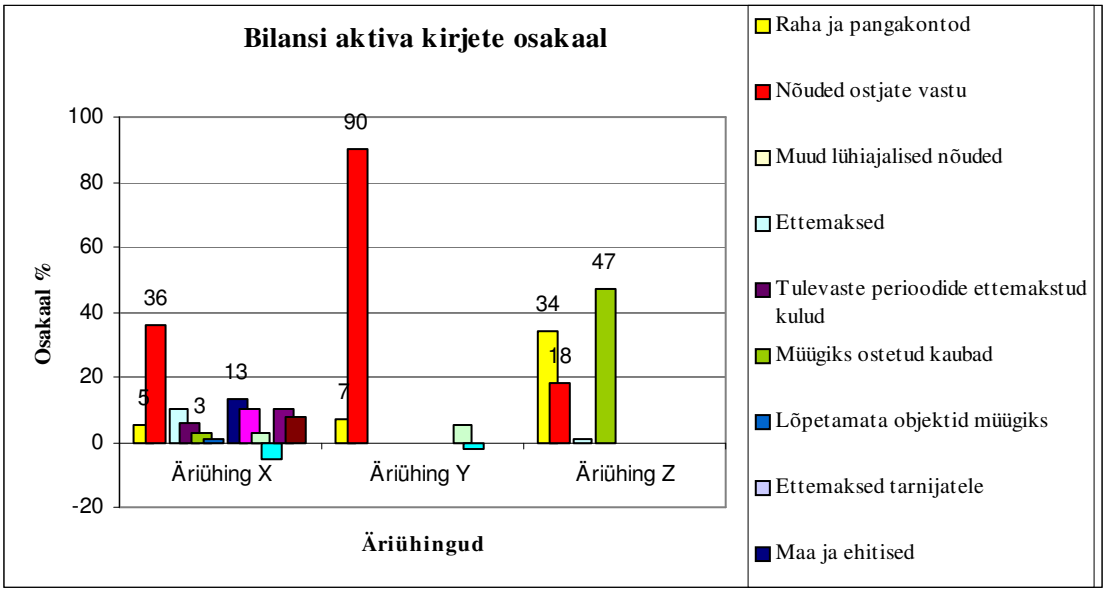

Joonis 3. Bilansi aktiva kirjete osakaal[38]

[38] Lisa 11

Bilansi aktiva kirjete osakaalu graafikult on näha, et olulisemad kirjed on nõuded ostjate vastu ning tasutud ettemaksud ning lisaks osaühingul Z müügiks ostetud kaubad.

Nõuded ostjate vastu viitab asjaolule, et ettevõttest on kaup välja läinud või teenus osutatud, kuid selle eest pole tasutud. Seega näitab see raha, mis on olemas, kuid ajutiselt klientide käes. Siinkohal juhib autor tähelepanu ajaolule, et laekumata arvete üle tuleb seada sisse põhjalik kontroll. See võimaldab tagada klientide võlgnevuste tasumise õigel ajal ja täies ulatuses. Kui peab selguma tõsiasi, et keegi klientidest ei suuda tõepoolest oma võlgnevusi tasuda, siis tuleb kaaluda võimalust sellised nõuded kuluks kanda.

Osaühingu X bilansi aktiva koosneb nii käibe- ja põhivarast. Põhivara osas on ettevõttel tootmiseks vajalikud masinad ja seadmed, tootmishooned ja kinnistu ning lisaks lõpetamata ehitus. Osaühingul Y on olulisem kirje nõuded ostjate vastu ja osaühingul Z on peamine kirje kaubad müügiks. Seevastu teistel nimetatud äriühingutel kirjed põhivara kohta puuduvad. Autori arvates on osaühingul Y ja osaühingul Z põhivara olemasolu puudumine ohu märgiks. See viitab asjaolule, et nendes osaühingutes ei toimu reaalset majandustegevust. Seega puudub tootmisbaas – masinad, seadmed, ladustamiseks vajalikud hooned.

3.1.2. Bilansi passiva analüüs

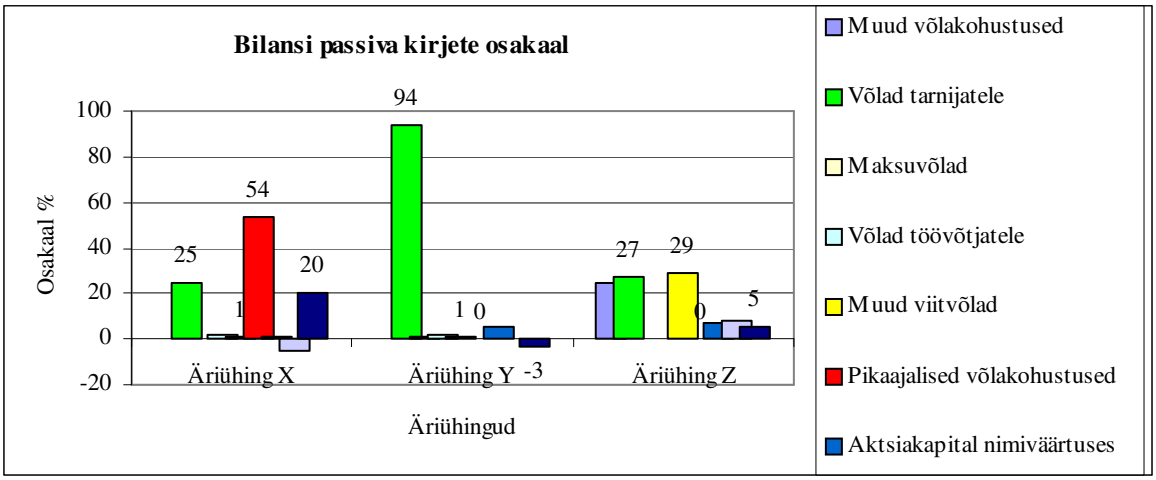

Joonis 4. Bilansi passiva kirjete osakaal[39]

[39] Lisa 11

Bilansi passiva kirjete osakaalu graafiku järgselt saab teha järeldusi äriühingute oma- ja võõrkapitali osakaalu suhte üle. Graafikust on näha, et kõigi äriühingute puhul on ülekaalus võõrvahendite kasutamine, mis moodustab bilansi passivast ~80% - 90%. Võõrkapitali moodustavad kõigi äriühingute puhul pea hankijatele tasumata arved. Lisaks on äriühingul X pikaajalised pangalaenud. Autori arvates on äriühingu X puhul võõrkapitali kasutamine põhjendatud, sest pangalaenu vahendusel on alustatud tootmise laiendamist, mis tulevikus annaks äriühingu osanikele suuremat tulu. Üldiselt on passivas tüüpiliseks kirjeks osaühingutel Y ja Z võlad hankijatele. See näitab, et osaühingud ei soovi, tasuda võlgnevuste eest. Sellisel viisil püütakse vältida maksejõuetust. Teisalt viitab see pankroti äärel olevatele ettevõtetele.

Omakapitali osatähtsus on seega ~20% - 10%. Suurim kõrvalekalle on äriühingul Y, mille kohaselt omakapitali osakaal jääb alla 2%, mis viitab asjaolule, et antud äriühingu juhtkond ei lähtu finantsotsuste langetamisel tavapärasest konservatiivsest rahapoliitikast, mille kohaselt ettevõtted võiks kasutada kaks kolmandikku võõrvahendeid ja ühe kolmandiku omavahendid. Suur võõrkapitali osakaal näitab osaühingu Y puhul riskantsust. Antud näitaja väljendab autori arvates otseselt juhtkonna huvi puudumist ettevõtte eduka majandustegevuse kohta. Ettevõtte koostööpartneritele näitab see, et omanikud ei panusta ettevõttesse. Teisisõnu on see näitaja omanike pühendumuse indikaatoriks. Praktikas kuuluksid sellised ettevõtted likvideerimisele. Samuti viitab see võimalusele, et võlausaldajatel on alus alustada pankrotimenetlust, kaitsmaks enda huvisid.

3.1.3. Kasumiaruannete analüüs

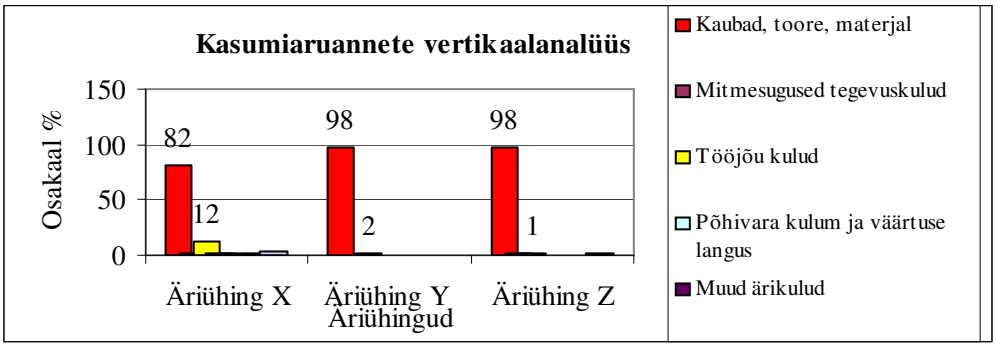

Joonis 5. Kasumiaruannete vertikaalanalüüs[40]

[40] Lisa 12

Osaühingute kasumiaruande vertikaalanalüüsi arvutused ja tulemused on kajastatud lõputöö lisas 12.

Osaühingute kasumiaruande vertikaalanalüüsi graafikust on näha, et olulisemaks kuluartikliks realiseerimise netokäibest on kõigi äriühingute puhul kaubad, toore, materjalid. Teiseks märgatavaks kuluartikliks on tööjõu kulu, mis omab tähtsust eelkõige osaühingu X juures.

Kuna äriühingud kasutavad kasumiaruande koostamisel skeemi 1, siis on autori arvates kahjuks raske näha, milliste teenuste ja kaupade pakkumine on suurima osatähtsusega kasumi moodustamisel.

3.2. Suhtarvude analüüs

Suhtarvu analüüsi kasutatakse peamiselt finantsaruannete analüüsimisel, läbi mille on võimalik peegeldada ettevõtete tegevuse aspekte ning hinnata ettevõtete positsiooni tervikuna. Analüüsi käigus võrdleb autor suhtarve valimi moodustunud osaühingute andmetega.

Suhtarv on finantsnäitajate jagatis, mida tavaliselt väljendatakse protsentides või kordades.

3.2.1. Likviidsuse suhtarvud ehk lühiajalise maksevõime suhtarvud

Likviidsusanalüüs seisneb peamiselt lühiajalise maksevõime analüüsimisel, mille käigus püütakse hinnata, kuivõrd ettevõte saab oma lühiajalised kohustused tasuda. Firma võime lühiajalisi võlgu tähtajaliselt tasuda sõltub suuresti sellest, kas firmal on küllaldaselt raha ja/või kergesti rahaks muudetavat vara.[41]

Selgeks tegemaks, milline on äriühingute likviidsus, kasutab autor suhtarvudest lühiajaliste kohustuste kattekordajat ja likviidsuskordajat.

[41] Alver, J. Reinberg, L. 2002. Juhtimisarvestus. Tallinn: Raamatutrükikoda, 307

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja = käibevara / lühiajalised kohustused 1

Selle näitaja osas on välja kujunenud üldised hindamiskriteeriumid:

K>1,6 hea maksekäitumine

1,2-1,59 rahuldav

0,9-1,19 mitterahuldav

K<0,9 nõrk[42]

Tabel 1. Lühiajaliste kohustuste kattekordaja

LÜHIAJALISTE KOHUSTUSTE KATTEKORDAJA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Käibevarad	1 747 345	754 393	605 910
Lühiajalised kohustused	838 620	759 455	488084
Tulem	2	1	1,24

Lätudes saadud arvutustest leiab autor, et osaühingu X lühiajaliste kohustuste kattekordaja arvväärtus viitab heale maksekäitumisele. Osaühingute Y ja Z näitajaid võib lugeda mitterahuldavaks.

Rahuldavaks võib pidada olukorda kui lühiajaliste kohustuste kattekordaja suhtarv on 1 ehk see viitab olukorrale, et käibevarad on suuremad kui lühiajalised kohustused.

$$\text{Likviidsuskordaja} = \frac{\text{käibe var a} - \text{var ud}}{\text{lühiajalisedkohustused}} \qquad 2$$

Likviidsuskordaja näitab, kui palju on ettevõttel rahalisi vahendeid kiireloomuliste kohustuste katteks. Rahvusvaheline nõue on antud näitajale on 1.

[42] Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus, 19

Tabel 2. Likviidsuskordaja

LIKVIIDSUSKORDAJA			
	Äriühing X	Äriühing Y	Äriühing Z
Käibevarad	1 747 345	754 393	319 410
Varud	90 833	-	286 500
Lühiajalised kohustused	838 620	759 455	488 084
Tulem	2,0	1,0	0,1

Saadud näitajate põhjal võib osaühingu X ja osaühingu Y likviidsuskordaja väärtusega rahul olla, sest käibevara ületab lühiajalised kohustused. Küll aga võivad tekkida olulised makseraskused osaühingul Z. Languse oluliseks põhjuseks peab autor kiiret lühiajaliste kohustuste kasvu võrreldes käibevaraga. Pikemaajalises perspektiivis võib see hakata pärssima osaühingu Z majandustegevust.

3.2.2. Tasuvuse suhtarvude analüüs

Tasuvuse e rentaabluse suhtarvude üheks komponendiks on kasum. Kaks kõige olulisemat näitajat on ROE ehk omakapitali puhasrentaablus ja ROA ehk vara puhasrentaablus. Nimetatud tootlussuhtearvude alusel antakse hinnang ettevõtte tegevusele tervikuna, millest tulenevalt kajastatakse, kui efektiivselt on rakendatud ettevõtte varasid. Omakapitali puhasrentaabluse ja vara puhasrentaabluse erinevus seisneb võõrkapitali osakaalus. Rentaablusnäitajaid väljendatakse tavaliselt protsentides.

Omakapitali tootlus näitab, kui efektiivselt on firma juhtkond ettevõttesse investeerinud omakapitali kasumit andvaks äritegevuseks kasutanud. Kõrge tootlikus meelitab juurde ka investoreid. Kui omakapitali tootlus on madalam laenu intressimäärast, siis omanikul on palju kasulikum raha välja laenata.[43]

$$\text{ROE ehk omakapitali puhasrentaablus (\%)} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{omakapital}} \times 100 \qquad 3$$

[43] Kitvel, E. 1993. Ettevõtte finantsaruandluse analüüs. Tallinn: RAS logistika Maja, 20

Tabel 3. Omakapitali puhasrentaablus

ROE			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Puhaskasum	590 196	(21 843)	28 268
Omakapital	502193	19002	117826
Tulem	1,2	(1,15)	0,2

Kui võtta aluseks, et omakapitali puhasrentaabluse võimalikult kõrgest näitajast on huvitatud eelkõige omanikud, siis autori arvates on osaühingu X näitaja väga hea, ületades tunduvalt laenude intressi määra. Teised osaühingud ei ole oma omanikele nii kasutoovad.

Vara puhasrentaablus näitab kui palju puhaskasumit teenis ettevõttesse paigutatud iga kroon. See on ettevõtte edukuse kriitiline näitaja, sest hea ettevõtte koguvara puhasrentaablus peab olema kindlasti suurem kui kommertspankade deposiidi intressimäär.[44]

Mida kõrgem nimetatud näitaja on, seda tulusam on investeering. Teisisõnu kui kogukapitali puhasrentaablus langeb alla deposiidi intressimäära, siis on otstarbekam paigutada raha mujale kõnesoleva ettevõtte asemel.

$$\text{ROA ehk vara puhasrentaablus (\%)} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{koguvara}} \times 100 \qquad 4$$

Tabel 4. Vara puhasrentaablus

ROA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Puhaskasum	590 196	(21 843)	28 268
Koguvarad	2879705	778457	605910
Tulem	0,2	(0,03)	0,04

Osaühingute X ja Z vara puhasrentaabluse näitaja on hea, ületades kommertspankade poolt kehtestatud deposiidi intressimäärasid. Ettevõtted saavad ROA taset suurendada, suurendades, kas tegevustulukust või varade käivet.

[44] Reinberg, L. 1999. Firma aastaaruanne. Tallinn: Trükkal, 84

Nii varade kui omakapitali puhasrentaablust on võimalik arvutada DuPont´i valemi järgi. DuPont valemi abil saame hinnata, millest on tingitud omakapitali rentaabluse liialt madal või kõrge määr.

$$\text{DuPont} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{netokäive}} \text{ x } \frac{\text{netokäive}}{\text{varad}} \text{ x } \frac{\text{varad}}{\text{omakapital}} \qquad 5$$

Tabel 5. DuPont analüüs

	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Puhaskasum	590 196	(21 843)	28 268
Müügitulu	13 664 418	8 465 982	2 835 921
Tulem 1	0,04	0,00	0,01
Müügitulu	13 664 418	8 465 982	2 835 921
Vara	2879705	778457	605910
Tulem2	16,29	11,15	9,90
Keskmine vara	2879705	778457	605910
Omakapital	502193	19002	117826
Tulem3	20,86	18,99	6,82
ROE	1,2	(1,15)	0,2

DuPont valemi kohaselt väljaarvutatud suhtarv on võrdne ROE ehk omakapitali puhasrentaabluse suhtarvuga. Osaühingul X puhul on näitaja hea, rahul võib olla ka osaühinguga Z. Autori arvates on see näitaja liialt madal osaühing Y puhul.

3.2.3. Efektiivsuse suhtarvud ehk varade kasutamise näitajad

Efektiivsussuhtarvude abil iseloomustatakse ettevõtte varade kasutamist.

Vara käibekordaja näitab, kui efektiivselt suudetakse tekitada kasutavatest varadest rahavoogusid. Kõige sagedamini aeglustub ettevõtte aktivate käibesagedus suurte kauba-ja tootmisvarude soetamise ning ostjate debitoorse võlgnevuse tekkimise tõttu[45]. Mida kõrgem on näitaja, seda parem.

[45] Kitvel, E. 1993. Ettevõtte finantsaruandluse analüüs. Tallinn: RAS logistika Maja, 41

$$\text{Vara käibekordaja} = \frac{\text{müügitulu}}{\text{keskmine vara}} \qquad 6$$

Tabel 6. Vara käibekordaja

VARA KÄIBEKORDAJA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Müügitulu	13 664 418	8 465 982	2 835 921
keskmine vara	2 659 282	789 806	435 291
Tulem	5,14	10,7	6,5

Autori arvates on vaadeldavate osaühingute vara käibekordaja suhtarv piisavalt hea, näidates kui palju teenib ettevõte raha ühe varasse investeeritud krooni kohta.

Varude käibekordaja näitab varude käibekiirust, mille kohaselt hinnatakse varude kasutamise efektiivsust.

Selle suhtarv näitab, mitu krooni müügikäivet produtseeris vara all kinni olev iga kroon. Varude käibekordaja kõrge arvväärtus viitab enamasti varude efektiivsele kasutamisele müügitulu genereerimisel.[46]

$$\text{Varude käibekordaja} = \frac{\text{müügitulu}}{\text{varud}} \qquad 7$$

Tabel 7. Varude käibekordaja

VARUDE KÄIBEKORDAJA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Müügitulu	13 664 418	8 465 982	2 835 921
Varud	116 618	-	286 500
Tulem	117,2	-	9,9

Osaühingul Y varud puuduvad, see viitab autori arvates võimalusele, et kaubavoog ei läbi osaühingut või realiseeritakse kogu soetatud kaup koheselt. Osaühing X suudab väga efektiivselt toimida.

[46] Alver, J. Reinberg, L. 2002. Juhtimisarvestus. Tallinn: Raamatutrükikoda, 307

Varude käibevälde näitab päevade arvu varudest kauba müügini. Sellest näitajast on eelkõige huvitatud tootmiskorraldajad.

$$\text{Varude käibevälde} = \frac{365}{\text{varudekäibekordaja}} \qquad 8$$

Tabel 8. Varude käibevälde

VARAUDE KÄIBEVÄLDE			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Varude käibekordaja	117,2	-	9,9
Tulem	3,1	-	36,9

Antud tulemused kinnitavad veelkord, et osaühing Y ei oma varusid. Osaühing X suudab kauba realiseerida 3,1 päeva jooksul ja osaühing Z alles kuu aja jooksul.

Autori arvates ei ole see reaalne, kui lähtuda teadmisest, et tegemist on kala ostu-ja müügiga tegeleva ettevõttega. Selle osaühingu puhul peab see näitaja jääma samuti 1-3 päeva piiridesse. Enamasti viitab varade käibekiiruse langus ülenormatiivsetele varudele või soetushindade tõusule.

3.2.4. Pankrotianalüüs

Ettevõte on finantsilistes raskustes, kui ta ei suuda tähtaegselt tasuda oma kohustusi. Pidevaks äritegevuseks vajalike materjalide ja teenuste ostud tehakse aga päevade lõikes ebaühtlaselt. Samuti lähetatakse kaupu ostjatele suurte partiidena korraga. Nii võib tekkida olukord, mil kohustuste tasumiseks ei jätku sama päeva raha laekumistest ega arvelduskonto jäägist. Kui raha sissetulekute ja väljaminekute erinevusest tingitud makseraskused kestavad lühikest aega, kuni 30 päeva, siis on makseraskus ajutise iseloomuga. Kui maksraskuste periood kestab enam kui 3 kuud, siis on makseraskused muutunud pikaajalisteks. Ettevõtte pikaajaline maksejõuetus põhjustab ettevõtte pankroti.

Ameerika Ühendriikide majandusteadlase Edwar Altmann´i poolt on välja töötatud Z-score mudel, mille läbi on võimalik prognoosida ettevõtete pankrotistumist. Altman leidis, et 94%-l pankrotistunud äriühingutest oli üks aasta enne pankrotti Z alla 2,7.

$$Z = 6{,}56x_1 + 3{,}26x_2 + 6{,}76x_3 + 1{,}05x_4 \qquad 9$$

x_1 on käibevara – lühiajalised kohustused / varad

x_2 arvutatuna puhaskasum/ vara

x_3 arvutatuna ärikasum/ vara

x_4 arvutatuna omakapital/ kohustused[47]

Kui Z>2,6, siis firma finantsseisund on hea, kui aga Z<1,1, on pankrotti sattumise oht suur.[48]

Siinkohal tuletab autor meelde, et ettevõtte sattumist pankrotti ei ole võimalik täiesti kindlalt prognoosida, kuid seda suhtarvu peab vaatlema kui üht kasutuskõlblikku indikaatorit.

Tabel 9. Pankroti analüüs

	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Käibevarad	1 747 345	754 393	605 910
Lühiajalised kohustused	838 620	759 455	488 084
Koguvarad	2 879 705	778 457	605 910
X1	0	0	0
Puhaskasum	590 196	(21 843)	28 268
Koguvarad	2 879 705	778 457	605 910
X2	0,2	0,0	0,0
Puhaskasum	590 196	(21 843)	28 268
Koguvarad	2 879 705	778 457	605 910
X3	0,2	0,0	0,0
Omakapital	40 200	40 000	42 000
Kohustused	2 397 338	759 455	488 084
X4	0,0	0,1	0,1
Z	4,1	0,3	1,8

[47] Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus, 33

[48] Aruste, V. 2006. Finantsanalüüs ja –planeerimine. Tallinn: Hansa Äriteenused OÜ, 48

Arvutuste põhjal võib väita, et osaühingul X ei ole põhjust muretseda pankrotistumise pärast, küll aga peavad osaühing Y ja osaühing Z suhtuma oma ettevõtluse tänasesse majandusolukorda kriitiliselt ja võtma tarvitusele meetmed ettevõtluse efektiivsemaks muutmiseks.

3.2.5. Finantsvõimenduse suhtarvud

Finantspoliitika üheks olulisemaks küsimuseks on kindlaks määrata võõrkapitali optimaalne osakaal ja finantsvõimenduse tase ehk kapitali struktuuri valik.[49]

Finantsvõimenduse suhtarv näitab millises ulatuses ja kui kallilt on ettevõte hankinud tegutsemiseks vajaliku kapitali.

$$\text{Finantsvõimenduse kordaja} = \frac{\text{kesk min e var a}}{\text{kesk min eomakapital}} \qquad 10$$

Mida suurem on finantsvõimendus, seda suurem on risk, et äriühing on sattunud raskustesse ja ei suuda laenusid korrektselt tasuda ning võib sattuda pankrotti.

Tabel 10. Finantsvõimenduse kordaja

FINANTSVÕIMENDUSE KORDAJA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Koguvarad	2 879 705	778 457	605 910
Omakapital	502193	19002	117826
Tulem	5,7	41,0	5,1

Finantsvõimenduskordajat analüüsides jõuab autor järeldusele, et kõik osaühingud kasutavad finantsvõimendust. Osaühing X kasutab võõrkapitalina pangalaenu, teised kaks osaühingut ei tasu soetatud kauba ja teenuste eest koheselt. Osaühingu Y korral võib tekkida oht, et ta ei suudagi oma kohustusi täita, mis omakorda viitab pankrotiohule.

Finantsvõimenduse kõrge kordaja avaldab mõju omakapitali tootlusele.

[49] Kitvel, E. 1993. Ettevõtte finantsaruandluse analüüs. Tallinn: RAS logistika Maja, 33

Võlakordaja abil saab kindlaks määrata millises ulatuses kasutab äriühing oma vajaduste finantseerimiseks laenatuid vahendeid. Võlakordaja suhe on rahvusvahelise hindamiskriteeriumi järgi 1. Suure võlakoormuse korral võib müügitulu või debitoorse võla laekumissageduse järsk langus osutuda saatuslikuks ning firma ei saa oma võlakohustusi tasuda.[50]

$$\text{Võlakordaja} = \frac{\text{kohustused}}{\text{kogu var a}} \qquad 11$$

Tabel 11. Võlakordaja

VÕLAKORDAJA			
	osaühing X	osaühing Y	osaühing Z
Kohustused	2 397 338	759 455	488 084
Koguvarad	2 879 705	778 457	605 910
Tulem	0,8	1,0	0,8

Kõigi vaadeldavate osaühingute võlakoormus pürgib tasemele 1, normaalne on see näitaja 0,5 juures. Autori arvates võiks osaühingu X ja Z juures näitajat 0,8 aktsepteerida ja oletada, et tegemist on ajutise seisundiga, kuid osaühingu Y juures muutub näitaja 1 riskantseks. Tekib küsimus, kes oleks sellisele ettevõtte nõus laenama rahalisi vahendeid, sest osaühingu enda varad katavad praktiliselt võetud kohustused. Eeltoodule tuginedes autor järeldab, et tegemist ongi sellise ettevõttega, kes tegutseb vaid kellegi kolmanda isiku finantsiliste huvide elluviimise eesmärgil.

3.2.6. Rahavoogude aruande analüüs

Arusaam ja kontroll rahavoogude üle tagab mõistmise, kust rahavood pärinevad ja kuidas osaühingud neid kasutavad.

Enam tuleb tähelepanu pöörata põhitegevuse rahavoogude olemasolule, kuna siit tuleb põhiline osa ettevõtte sissetulekutest.

[50] Reinberg, L. 1999. Firma aastaaruanne. Tallinn: Trükkal, 84

Tabel 12. Rahavoogude hindamine

Rahavoogude mudel	Rahavoog		
	Äritegevus	Investeeringud	Finantseerimine
X	-	-	+
Y	+	-	-
Z	+	-	-

1. X- osaühingul on probleeme äritegevusest laekuvate rahadega, mida leevendatakse uute võlgade võtmisega või lisafinantseerimisega omanikelt.
2. Y- osaühing kasutab äritegevusest saadud rahavoogusid äritegevuse laiendamiseks ja laenude tagasimaksmiseks ning omanikele tulu teenimiseks.
3. Z- osaühing kasutab äritegevusest saadud rahavoogusid äritegevuse laiendamiseks ja laenude tagasimaksmiseks ning omanikele tulu teenimiseks.

3.3. Järeldused

Finantsarvestuse poolt pakutav info on ette nähtud kahele infotarbijate grupile: ühelt poolt ettevõtte juhtkonnale ja teiselt poolt ettevõtte tegevusest huvitatud, aga selles otseselt mitteosalevatele isikutele. Ettevõttevälised infotarbijad ei saa nõuda infot, mis on erimeetoditega spetsiaalselt nende jaoks kogutud. Üldreeglina tuleb neil rahulduda sellise infoga, mida ettevõte neile pakub finantsaruannetes. Infot saab tõlgendada paremini, kui teada, kuidas see on koostatud.

Eelnevalt on kirjeldatud, kuidas saab kindlaks teha osaühingu finantssituatsiooni.

Uuringust selgus, et normaalseks võib pidada osaühing X finantsanalüüsi käigus arvutatud näitajaid. Ettevõtte varad koosnevad nii põhi- kui käibevarast, seega on tehtud investeeringuid tootmisvahenditesse ja soetatud toorainet ning toodetud kaupu müügiks. Samuti peegeldab kasumiaruanne kulutusi tööjõule. Osaühingul võib olla küll mõningaid finantsilisi raskusi, kuid see ei ole määrava tähendusega ettevõtte eksisteerimise seisukohalt.

Hinnates osaühingute Y ja Z majandusaasta aruannete andmeid ja väljaselgitatud analüüsi näitajaid kogumis, siis seab autor põhjendatult kahtluse alla reaalse majandustegevuse

nendes osaühingutes. Seda eelkõige pankrotiohu ja finantsvõimendusnäitajate ning tulutoovuse analüüsi näitajate seisukohalt. Autori arvates tegutsevad nimetatud osaühingud pidevas pankrotiohus, puuduvad finantsvahendid, et tasuda kohe lühiajaliste ning kiireloomuliste kohustuste eest. Osaühing Y tegevus ei ole suunatud kasumlikkusele, millest on üldjuhul huvitatud iga ettevõtte omanik.

Väidet kinnitab täiendavalt nende osaühingute raamatupidamisbilansi ja kasumiaruande horisontaal- ja vertikaalanalüüs. Selgus, et praktiliselt puuduvad kirjed tootmisvahendite olemasolu kohta. Peamised kirjed aktivas on nõuded ostjate vastu ja passivas võlad tarnijatele. Autori tähelepanu köitis eriti osaühing Y puhul omakapitali osakaal, mis on kõigest 2%. Tavapärane näit oleks 50% kuni 67%. Kasumiaruandest lähtuvalt on olematud tööjõu- ja maksukulud.

Autor jõuab analüüsimise käigus tõdemuseni, et osaühingu Y on "puhverettevõte", seda tõendavad analüüsi faktid, et ettevõte ei oma kaupa ning varusid, ettevõtte omanikul puudub reaalne huvi, et ettevõte suudaks tegutseda jätkusuutlikult. Tavapärases majandustegevuses ei müüda sarnaste majandusnäitajatega osaühingule kaupu võlgu. Samuti on märkimisväärne osaühingu Y enda huvi puudumine tasumata arvete sissenõudmisel. Teisalt saavad selliste majandusnäitajatega ettevõtted püsida vaid kolmanda osapoole huvist lähtuvalt.

"Arvevabriku" üks peamine tunnus on, et ettevõte ei esita ettenähtud korras või tähtajal majandusaasta aruannet. Autor on veendunud, et see on esmane viide, et sellises äriühingus ei toimu korrapärast ja reaalset majandusarvestust. Eelnimetatud väitele toetudes võib seada kahtluse alla ka maksuarvestuse olemasolu ning nende ettevõtete tahte tegutseda seadusandlikel alustel. Tegelikkuses on osaühingul Z suur oht sattuda finantsraskustesse. Olematud tööjõukulud, sisuliselt viitab see olukorrale, kus äriühingus töötab vaid üks inimene. Vaadeldava osaühingu Z näitel võib täiendavalt väita, et ettevõte püüab oma finantsnäitajate poolest jätta mulje minimaalset kasumit teenivast ettevõttest.

Osaühing, aktsiaselts, tulundusühing ning täisühing ja usaldusühing, kui nende täisosanikuks on osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu või mittetulundusühing ei pea esitama alates 2004.a Maksu- ja Tolliameti piirkondlikele maksukeskustele majandusaasta

aruannet ning seetõttu ei oma maksuhaldur enam ülevaadet ettevõtete majandusaasta aruannete olemasolust ja sisust.

Maksuhaldur kasutab finantsaruandlust täna üldjuhul maksuvõlgade korral, kui vaadatakse läbi maksuvõlgade ajatamistaotlust, et selgitada, kas maksuvõlgade ajatamine on otstarbekas.

Maksuhaldur on viimastel aastatel saavutanud edu võitluses varifirmade tegevuse vastu, kuid maksuhalduri tööd annab tulemuslikumaks ja efektiivsemaks muuta, toetudes äriühingute majandusaasta aruannetest kättesaadavale informatsioonile. Finantsanalüüsi abil on võimalik ühtlustada ja tõhustada õige objekti ehk teisisõnu maksukontrolli võetava äriühingu valikut.

Autori arvates peab maksuhaldur senisest rohkem tähelepanu pöörama järgmistele asjaoludele äriühingute majandusaasta aruannete finantsnäitajate analüüsis :

1. tööjõukulude puudus
2. tootmisvahendite ja põhivara puudus
3. seadusest tulenevatele kapitalinõuetele mittevastavus
4. suutmatus tasuda hankijatele
5. oluliste varude nappus või puudumine

Senisest enam tuleb keskenduda ettevõtetele, kes ei esita majandusaasta aruannet seaduses ettenähtud korras ja tähtajal. See viitab asjaoludele, et äriühingus ei peeta kinni finantsdistsipliinist. Maksuhalduril on alus seada kahtluse alla selliste ettevõtete reaalne toimimine.

Autori arvates seisneb peamine põhjus, miks finantsanalüüsi ei teostata, infotehnoloogiliste lahenduste puudumises. Tarkvaralised lahendused aitavad kiirelt ja efektiivselt menetleda elektroonselt majandusaasta aruannete näitajaid ja esitada finantsanalüüsi tulemit. Manuaalselt teostatav analüüs on paraku ressursimahukas ja koormav.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärk oli analüüsida valimi moodustanud osaühingute finantstegevuse tulemuslikkust, tegevuse kasumlikkust ja maksevõimet ning erinevate tegurite mõju ettevõtte majandustegevusele. Samas püüdis autor jõuda järeldustele, kas nimetatud ettevõtted on reaalselt tegutsevad äriühingud.

Eestis on levinud varifirmade teenuste kasutamine maksupettuste toimepanekuks, mille tulemusena jääb riigieelarvesse osa maksutulust laekumata.

Maksuhalduri jaoks on olnud võitlus "arvevabrikute" ja "puhverfirmade" vastu üks prioriteet. Selle tegevuse efektiivsemaks muutmise võimalusena pakub autor omalt poolt ettevõtete finantsanalüüsi teostamist.

Maksuhaldur on võtnud endale ülesandeks kaitsta ühiskonda ja majandust maksupettuste eest. Tähelepanu keskmes on seejuures õigusrikkumiste kiire avastamine ja/või nende ärahoidmine. Teisalt tagab varimajandusega tegelevate ettevõtete varane avastamine ja elimineerimine konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna.

Finantsanalüüsi teostakse peamiselt ettevõtete poolt esitatud majandusaasta aruannete alusel.

Töös läbiviidud uuringu tulemusel selgus, et kõige lihtsam on bilansi ja kasumiaruande uurimine, seejärel ettevõtte tegevuse analüüs suhtarvude abil. Majandusaasta aruandes esitatud informatsioon annab õige ja õiglase ülevaate raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemustest ja rahakäibest.

Hinnates osaühingute majandusaasta aruannete andmeid ja väljaselgitatud analüüsi näitajaid kogumis ning vastastikuses seoses, veendus autor, et finantsanalüüsi meetoditega on võimalik anda hinnang vaadeldavate osaühingute finantsseisundile ja –tegevusele analüütilist kontrolli läbi viimata. Autor saab väita, milline ettevõte tegutseb omanike

huvides ja omab reaalset majandustegevust. Samuti on võimalik finantsanalüüsi põhjal selekteerida välja ettevõtted, kellel puudub reaalne majandustegevus.

Finantsseisundi analüüsimine on autori arvates piisav selleks, et maksuhaldur saaks esmase pildi ettevõtte kohta, kas tegemist on pahatahtliku või korraliku maksukohustuslasega. Lähtuvalt sellest on maksuhalduril võimalik otsustada, kui suurel määral ja kas üldse on täiendav kontroll vajalik. Ettepanekute rakendamine aitab piirata varifirmade tegevust, mille tulemusena laekub riigieelarvesse täiendavat maksutulu.

Autori arvates peab maksuhaldur senisest rohkem tähelepanu pöörama ettevõtetele, kes ei esita majandusaasta aruannet ettenähtud korras ja tähtajal. See on esmane viide, et sellises äriühingus ei peeta kinni finantsdistsipliinist. Maksuhalduril on alus seada kahtluse alla selliste ettevõtete reaalne toimimine.

Töö autor on seisukohal, et sissejuhatuses püstitatud eesmärgid said täidetud, samuti leidis kinnitust töö sissejuhatuses püstitatud hüpotees.

SUMMARY

The topic of this final thesis is titled “Financial analysis with examples from companies”. The paper is written in Estonian and consists of 45 pages. The paper includes 12 appendices, which the author has referred to in the paper. For writing the final paper 24 sources were used, including legislation, professional literature and materials on the Internet. The foreign-language summary is written in English.

The aim of this paper is conduction a financial analysis of the economic activities of three companies and providing an evaluation of the activities of these companies by means of analysis of financial statements, pointing out the estimates and relations necessary for drawing the conclusion.

The hypothesis set up in the paper is – by means of financial analysis performed on the basis of the financial statements of companies it is possible to identify companies involved in black economy without performing an analytical audit.

The need for this final paper emerged from the author’s practical experience in the Auditing Division of the Western Tax and Customs Centre of the Tax and Custom Board. In order to prevent tax fraud, it is important to identify the “missing traders” in the business environment at an early stage.

As research methods, the author uses data collecting method and data interpretation and analysis method.

As a result of this study the conclusion is drawn that by evaluating the data provided in the annual reports of limited companies and identifies analysis indicators in the body of information in mutual relationship, it is possible by means of financial analysis method to give an evaluation to the financial status and activities of the observed limited companies without performing an analytical audit.

VIIDATUD KIRJANDUS

1. Alver, J. Reinberg, L. 2002. Juhtimisarvestus. Tallinn: Raamatutrükikoda
2. Aruste, V. 2006. Finantsanalüüs ja –planeerimine. Tallinn: Hansa Äriteenused OÜ
3. Bernsteib, L.A. 1993. Financial Statement Analysis:theory, application and interpretation.Homewood, Illinois: R.D.Irwin, Inc
4. Bõtškova, J. Teearu, A. 1997. Ärirahandus. Tallinn: Coopers & Lybrand
5. Flamholtz, E.G. Diamond, M.A. Flamholtz,D.T. 1986. Financial Accounting. Macmillian, Inc
6. Hawawini, G. Viallet, C. 1999. Finannce for Execuitives.Sout-Western College Publishing
7. Karu, S. Zirnask,V. 2001. Rahakäibe juhtimine II osa. Tartu: Rafiko
8. Kitvel, E. 1993. Ettevõtte finantsaruandluse analüüs. Tallinn: RAS logistika Maja
9. Raudsepp, V. 1999. Finantsjuhtimisalused. Tallinn: OÜ Külim
10. Reinberg, L. 1999. Firma aastaaruanne. Tallinn: Trükkal
11. Rünkla, J. 2003. Ärianalüüs. Tallinn: OÜ Külim
12. Scott, D, F. Martin, J, d. Petty, J, W. Kewon, A, J. 2000. Finantsanalüüs. Tallinn: OÜ Külim
13. Teearu, A. Krumm, E. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Tallinn: Pegasus
14. Ettevõtete majandusaasta aruanded (3 tk.) https://ar.eer.ee 10.10.2006
15. Finantsjuhtimine http://www.neti.ee/cgi-bin/cache?query=finantsjuhtimine&alates=0&url=http%3A%2F%2Fwww.hot.ee%2Ftrool%2FKA-15Loeng.htm 20.02.2007
16. Ringkiri puhverfirmade, arvete väljastajate ning nende kasutajate kontrollimise vajadustest ja tööprotsessist.
17. Võimre, U. 2005. Käibemaks. MTA prioriteedid aastatel 2006. Maksu-ja Tolliameti juhtide infopäev. 17.11.2005. Tallinn, 5
18. Eesti Vabariigi Põhiseadus. 12.06.1992 – RT I 1992, 26, 349, RT I 2003, 64, 429.
19. Käibemaksuseadus. 10.12.2003-TR I 2003, 82, 554, RT I 2007, 17, 2007.
20. Maksukorralduse seadus. 20.02.2002.-RT I 2002, 26,150, RT I 2007, 23, 121.
21. Pankrotiseadus 01.01.2004.-RT I 2003, 17, 95, RT I 2006, 61, 456.
22. Raamatupidamise seadus. 20.11.2002-RT I 2002, 102, 600, RT I 2006, 61, 456.

23. Tulumaksuseadus. 15.12.1999-RT I 1999,101,903, RT I 2006, 63, 468.
24. Äriseadustik 15.02.1995.-RT I 1995, 26-28, 355, RT I 2006, 61, 456.

Lisa 1

Osaühing X

RAAMATUPIDAMISBILANSS

AKTIVA

	31.12.2004	31.12.2003
1. Raha ja pangakontod	**130 674,00**	**37 999,00**
3. Nõuded ostjate vastu	**1 042 410,00**	**925 412,00**
4. Muud lühiajalised nõuded	**-**	**396,00**
6.1 Maksude ettemaksed	277 302,00	294 396,00
6.2 Muud ettemaksed	179 760,00	4 754,00
6. Ettemaksud kokku	**457 062,00**	**299 150,00**
7.1. Tooraine ja materjal	90 833,00	8 122,00
7.2. Valmistoodang	25 785,00	4 727,00
7.3. Ettemaksed tarnijatele	581,00	
7. Varud kokku	**117 199,00**	**12 849,00**
KÄIBEVARA KOKKU	**1 747 345,00**	**1 275 806,00**
9.1. Maa ja ehitised	367 689,00	367 689,00
9.2. Masinad ja seadmed	287 600,00	287 600,00
9.3. Muu inventar	85 071,00	65 192,00
9.4. Põhivara kulum	- 140 363,00	- 58 877,00
9.5. Lõpetamata ehitis	302 363,00	271 448,00
9.6. Kinnistu	230 000,00	230 000,00
9. Materiaalne põhivara	**1 132 360,00**	**1 163 052,00**
PÕHIVARA KOKKU	**1 132 360,00**	**1 163 052,00**
AKTIVA KOKKU	**2 879 705,00**	**2 438 858,00**
PASSIVA	31.12.2004	31.12.2003
11.2. Konventeeritavad võlakohustused	**810 000,00**	
13.1. Tarnijatele tasumata arved	**729 671,00**	**793 418,00**
16.1. Võlad töövõtjatele	70 538,00	90 278,00
16.2. Muud viitvõlad	38 411,00	52 991,00
16. Viitvõlad	**108 949,00**	**143 269,00**
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**838 620,00**	**1 746 687,00**
19.2. Konventeeritavad võlakohustused	658 718,00	
19.3. Muud laenud	900 000,00	800 000,00
PIKAAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**1 558 718,00**	**800 000,00**
KOHUSTUSED KOKKU	**2 397 338,00**	**2 546 687,00**
22. Osakapital	**40 200,00**	**40 200,00**
27. Eelmiste perioodide jaotamata kasum	**- 148 029,00**	**- 103,00**
28. Aruandeaasta kasum(kahjum)	**590 196,00**	**- 147 926,00**
OMAKAPITAL KOKKU	**482 367,00**	**- 107 829,00**
PASSIVA KOKKU	**2 879 705,00**	**2 438 858,00**

Lisa 2

Osaühing Y
RAAMATUPIDAMISBILANSS

AKTIVA	31.12.2004	31.12.2003
1. Raha ja pangakontod	**52 952,00**	**28 934,00**
3. Nõuded ostjate vastu	**701 318,00**	**740 694,00**
4. Muud lühiajalised nõuded	**-**	**-**
6.1 Maksude ettemaksed	-	-
6.2 Muud ettemaksed	123,00	70,00
6. Ettemaksud kokku	**123,00**	**70,00**
7.1. Tooraine ja materjal	-	-
7.2. Valmistoodang	-	-
7.3. Ettemaksed tarnijatele	-	
7. Varud kokku	**-**	**-**
KÄIBEVARA KOKKU	**754 393,00**	**769 698,00**
9.1. Maa ja ehitised	-	-
9.2. Masinad ja seadmed	-	-
9.3. Muu inventar	37 000,00	37 000,00
9.4. Põhivara kulum	- 12 936,00	- 5 544,00
9.5. Lõpetamata ehitis	-	-
9.6. Kinnistu	-	-
9. Materiaalne põhivara	**24 064,00**	**31 456,00**
PÕHIVARA KOKKU	**24 064,00**	**31 456,00**
AKTIVA KOKKU	**778 457,00**	**801 154,00**

PASSIVA	31.12.2004	31.12.2003
11.2. Konventeeritavad võlakohustused		**-**
13.1. Tarnijatele tasumata arved	**733 337,00**	**740 962,00**
15. Maksuvõlad	**7 610,00**	**792,00**
16.1. Võlad töövõtjatele	11 882,00	18 555,00
16.2. Muud viitvõlad	6 626,00	-
16. Viitvõlad	**18 508,00**	**18 555,00**
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**759 455,00**	**760 309,00**
19.2. Konventeeritavad võlakohustused	-	
19.3. Muud laenud	-	-
PIKAAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**-**	**-**
KOHUSTUSED KOKKU	**759 455,00**	**760 309,00**
22. Osakapital	**40 000,00**	**40 000,00**
27. Eelmiste perioodide jaotamata kasum	**845,00**	**-**
28. Aruandeaasta kasum(kahjum)	**- 21 843,00**	**845,00**
OMAKAPITAL KOKKU	**19 002,00**	**40 845,00**
PASSIVA KOKKU	**778 457,00**	**801 154,00**

Lisa 3

Osaühing Z

RAAMATUPIDAMISBILANSS

AKTIVA	31.12.2004	31.12.2003
1. Raha ja pangakontod	**205 519,00**	**5 960,00**
3. Nõuded ostjate vastu	**108 052,00**	**-**
4. Muud lühiajalised nõuded	**-**	**-**
6.1 Maksude ettemaksed	-	-
6.2 Muud ettemaksed	5 839,00	4 111,00
6. Ettemaksud kokku	**5 839,00**	**4 111,00**
7.1. Ostetud kaubad müügiks	286 500,00	254 600,00
7.2. Valmistoodang	-	-
7.3. Ettemaksed tarnijatele	-	
7. Varud kokku	**286 500,00**	**254 600,00**
KÄIBEVARA KOKKU	**605 910,00**	**264 671,00**
9.1. Maa ja ehitised	-	-
9.2. Masinad ja seadmed	-	-
9.3. Muu inventar	-	-
9.4. Põhivara kulum	-	-
9.5. Lõpetamata ehitis	-	-
9.6. Kinnistu	-	-
9. Materiaalne põhivara	**-**	**-**
PÕHIVARA KOKKU	**-**	**-**
AKTIVA KOKKU	**605 910,00**	**264 671,00**

PASSIVA

	31.12.2004	31.12.2003
11.2. Tagatiseta võlakohustused	**150 000,00**	**-**
13.1. Tarnijatele tasumata arved	**164 455,00**	**163 000,00**
15. Maksuvõlad	**-**	**9 257,00**
16.1. Võlad töövõtjatele	-	2 856,00
16.2. Muud viitvõlad	173 629,00	-
16. Viitvõlad	**173 629,00**	**2 856,00**
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**488 084,00**	**175 113,00**
19.2. Konventeeritavad võlakohustused	-	
19.3. Muud laenud	-	-
PIKAAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	**-**	**-**
KOHUSTUSED KOKKU	**488 084,00**	**175 113,00**
22. Osakapital	**42 000,00**	**42 000,00**
27. Eelmiste perioodide jaotamata kasum	**47 558,00**	**-**
28. Aruandeaasta kasum(kahjum)	**28 268,00**	**47 558,00**
OMAKAPITAL KOKKU	**117 826,00**	**89 558,00**
PASSIVA KOKKU	**605 910,00**	**264 671,00**

Lisa 4

Osaühing X

KASUMIARUANNE

	31.12.2004	31.12.2003
1. Müügitulu	13 585 717,00	6 569 828,00
2. Varude muut	21 058,00	4 727,00
4. Muu äritulu	57 643,00	19 025,00
ÄRITULU KOKKU	**13 664 418,00**	**6 593 580,00**
5. Kaubad, toore, materjal	11 238 353,00	5 541 573,00
6. Mitmesugused tegevuskulud	255 156,00	81 906,00
7. Tööjõukulu	1 623 014,00	1 006 905,00
8. Põhivara kulum	81 486,00	58 877,00
9. Muud ärikulud	118 508,00	53 131,00
ÄRIKULUD KOKKU	**13 316 517,00**	**6 742 392,00**
ÄRIKASUM(KAHJUM)	**347901,00**	**-148812,00**
FINANTSTULUD	**296 363,00**	**886,00**
FINANTSKULUD	**54 068,00**	**-**
KASUM(KAHJUM) MAJANDUSTEGEVUSEST	**590 196,00**	**- 147 926,00**
ARUANDEAASTA PUHASKASUM(KAHJUM)	**590 196,00**	**- 147 926,00**

Lisa 5

Osaühing Y

KASUMIARUANNE

	31.12.2004	31.12.2003
1. Müügitulu	8 465 982,00	4 418 415,00
2. Varude muut	-	-
4. Muu äritulu	-	-
ÄRITULU KOKKU	**8 465 982,00**	**4 418 415,00**
5. Kaubad, toore, materjal	8 292 695,00	4 300 147,00
6. Mitmesugused tegevuskulud	38 552,00	19 557,00
7. Tööjõukulu	149 043,00	91 405,00
8. Põhivara kulum	7 392,00	5 544,00
9. Muud ärikulud	142,00	938,00
ÄRIKULUD KOKKU	**8 487 824,00**	**4 417 591,00**
ÄRIKASUM(KAHJUM)	**- 21 842,00**	**824,00**
FINANTSTULUD	**13,00**	**21,00**
FINANTSKULUD	**14,00**	**-**
KASUM(KAHJUM) MAJANDUSTEGEVUSEST	**- 21 843,00**	**845,00**
ARUANDEAASTA PUHASKASUM(KAHJUM)	**- 21 843,00**	**845,00**

Lisa 6

Osaühing Z

KASUMIARUANNE

	31.12.2004	31.12.2003
1. Müügitulu	2 835 921,00	2 574 423,00
2. Varude muut	-	-
4. Muu äritulu	-	-
ÄRITULU KOKKU	**2 835 921,00**	**2 574 423,00**
5. Kaubad, toore, materjal	2 773 923,00	2 461 614,00
6. Mitmesugused tegevuskulud	15 489,00	9 413,00
7. Tööjõukulu	18 241,00	55 838,00
8. Põhivara kulum	-	-
9. Muud ärikulud	-	-
ÄRIKULUD KOKKU	**2 807 653,00**	**2 526 865,00**
ÄRIKASUM(KAHJUM)	**28 268,00**	**47 558,00**
FINANTSTULUD	**-**	**-**
FINANTSKULUD	**-**	**-**
KASUM(KAHJUM) MAJANDUSTEGEVUSEST	**28 268,00**	**47 558,00**
ARUANDEAASTA PUHASKASUM(KAHJUM)	**28 268,00**	**47 558,00**

Lisa 7

Osaühing X

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	31.12.2004	31.12.2003
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	**590 196,00**	**- 147 926,00**
Põhivara kulum	81 486,00	58 877,00
Lühiajaliste nõuete muutus	- 520 796,00	- 1 224 957,00
Varude muutus	- 104 350,00	- 12 849,00
Kohustuste muutus	- 98 067,00	2 546 686,00
Kokku rahavood äritegevusest	**- 51 531,00**	**1 219 831,00**
Rahavood investeeringutest		
Põhivara soetus	- 19 879,00	- 720 481,00
Põhivara müük	-	-
Kinnistu	-	- 230 000,00
Lõpetamata ehitus	- 30 915,00	- 271 448,00
	- 50 794,00	**- 1 221 929,00**
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	**195 000,00**	**-**
Rahavood kokku	**92 675,00**	**- 2 098,00**
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	37 999,00	40 097,00
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	130 674,00	37 999,00
Raha ja raha ekvivalendid muut	92 675,00	- 2 098,00

Lisa 8

Osaühing Y

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	31.12.2004	31.12.2003
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	**- 21 843,00**	**845,00**
Põhivara kulum	7 392,00	5 544,00
Lühiajaliste nõuete muutus	39 323,00	- 740 764,00
Varude muutus		-
Kohustuste muutus	- 854,00	760 309,00
Kokku rahavood äritegevusest	**24 018,00**	**25 934,00**
Rahavood investeeringutest		
Põhivara soetus	-	-
Põhivara müük	-	-
Kinnistu	-	-
Lõpetamata ehitus	-	-
	-	**-**
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	**-**	**-**
Rahavood kokku	**24 018,00**	**25 934,00**
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	28 934,00	3 000,00
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	52 952,00	28 934,00
Raha ja raha ekvivalendid muut	24 018,00	25 934,00

Lisa 9

Osaühing Z

RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavood äritegevusest	31.12.2004	31.12.2003
Puhaskasum	**28 268,00**	**47 558,00**
Põhivara kulum	-	-
Lühiajaliste nõuete muutus	-	-
Varude muutus	- 141 680,00	- 254 600,00
Kohustuste muutus	312 971,00	171 002,00
Kokku rahavood äritegevusest	237 911,00	1 946,00
Rahavood investeeringutest		
Põhivara soetus	-	-
Põhivara müük	-	-
Kinnistu	-	-
Lõpetamata ehitus	-	-
	-	**-**
Rahavood finantseerimistegevusest		
Tasutud osade eest	**-**	**42 000,00**
Rahavood kokku	**237 911,00**	**43 946,00**
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	5 960,00	-
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	205 519,00	5 960,00
Raha ja raha ekvivalendid muut	199 559,00	5 960,00

Lisa 10

RAAMATUPIDAMISBILANSIDE HORISONTAALANALÜÜS												
	äriühing X				äriühing y				äriühing Z			
VARAD	**KROON**		**MUUT**		**KROON**		**MUUT**		**KROON**		**MUUT**	
VARAD	31.12.2004	31.12.2003	Absoluut	Protsent	31.12.2004	31.12.2003	Absoluut	Protsent	31.12.2004	31.12.2003	Absoluut	Protsent
Raha ja pangakontod	130 674	37 999	92 675	244	52 952	28 934	24 018	83	205 519	5 960	199 559	3 348
Nõuded ostjate vastu	1 042 410	925 412	116 998	13	701 318	740 694	- 39 376	- 5	108 052		108 052	
Muud lühiajalised nõuded		396	- 396	- 100			-				-	
Ettemaksed	277 302	294 396	- 17 094	- 6	123	70	53	76	5 839	4 111	1 728	42
Tulevaste perioodide ettemakstud kulud	179 760	4 754	175 006	3 681			-				-	
Müügiks ostetud kaubad	90 833	8 122	82 711	1 018			-		286 500	254 600	31 900	13
Lõpetamata objektid müügiks	25 785	4 727	21 058	445			-				-	
Ettemaksed tarnijatele	581		581	-			-				-	
Maa ja ehitised	367 689	367 689	-	-			-				-	
Masinad ja seadmed	287 600	287 600	-	-			-				-	
Muu materiaalne põhivara	85 071	65 192	19 879	30	37 000	37 000	-	-			-	
Põhivara akumuleeritud kulum	- 140 363	- 58 877	- 81 486	138	- 12 936	- 5 544	- 7 392	133			-	
Lõpetamata ehitised	302 363	271 448	30 915	11			-				-	
Ettemaksed materiaalse põhivara eest	230 000	230 000	-	-			-				-	
Aktiva kokku	**2 879 705**	**2 438 858**	**440 847**	**18**	**778 457**	**801 154**	**- 22 697**	**- 3**	**605 910**	**264 671**	**341 239**	**129**
Muud võlakohustused		810 000	- 810 000	- 100			-		150 000		150 000	
Võlad tarnijatele	729 671	793 418	- 63 747	- 8	733 337	740 962	- 7 625	- 1	164 455	163 000	1 455	1
Maksuvõlad	-	-	-	-	7 610	792	6 818	861		9 257	- 9 257	- 100
Võlad töövõtjatele	70 538	90 278	- 19 740	- 22	11 882	18 555	- 6 673	- 36		2 856	- 2 856	- 100
Muud viitvõlad	38 411	52 991	- 14 580	- 28	6 626		6 626		173 629		173 629	
Pikaajalised võlakohustused	1 558 718	800 000	758 718	95			-				-	
Aktsiakapital nimiväärtuses	40 200	40 200	-	-	40 000	40 000	-	-	42 000	42 000	-	-
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	- 148 029	- 103	- 147 926	143 617	845	845	-	-	47 558		47 558	
Aruandeaasta kasum	590 196	- 147 926	738 122	- 499	- 21 843	-	- 21 843		28 268	47 558	- 19 290	- 41
Passiva kokku	**2 879 705**	**2 438 858**	**440 847**	**18**	**778 457**	**801 154**	**- 22 697**	**- 3**	**605 910**	**264 671**	**341 239**	**129**

Lisa 11

RAAMATUPIDAMISBILANSSIDE VERTIKAALANALÜÜS												
	Äriühing X				Äriühing Y				Äriühing Z			
VARAD	**KROON**	**OSAKAAL %**	**KROON**	**OSAKAAL %**	**KROON**	**OSAKAAL %**	**KROON**	**OSAKAAL %**	**KROON**	**OSAKAAL %**	**KROON**	**OSAKAAL %**
	31.12.2004		31.12.2003		31.12.2004		31.12.2003		31.12.2004		31.12.2003	
Raha ja pangakontod	130 674	5	37 999	2	52 952	7	28 934	4	205 519	34	5 960	2
Nõuded ostjate vastu	1 042 410	36	925 412	38	701 318	90	740 694	92	108 052	18		-
Muud lühiajalised nõuded		-	396	0		-		-		-		-
Ettemaksed	277 302	10	294 396	12	123	0	70	0	5 839	1	4 111	2
Tulevaste perioodide ettemakstud kulud	179 760	6	4 754	0		-		-		-		-
Müügiks ostetud kaubad	90 833	3	8 122	0		-		-	286 500	47	254 600	96
Lõpetamata objektid müügiks	25 785	1	4 727	0		-		-		-		-
Ettemaksed tarnijatele	581	0		-		-		-		-		-
Maa ja ehitised	367 689	13	367 689	15		-		-		-		-
Masinad ja seadmed	287 600	10	287 600	12		-		-		-		-
Muu materiaalne põhivara	85 071	3	65 192	3	37 000	5	37 000	5		-		-
Põhivara akumuleeritud kulum	- 140 363	- 5	- 58 877	- 2	- 12 936	- 2	- 5 544	- 1		-		-
Lõpetamata ehitised	302 363	10	271 448	11		-		-		-		-
Ettemaksed materiaalse põhivara eest	230 000	8	230 000	9		-		-		-		-
Kokku Aktiva	2 879 705	100	2 438 858	100	778 457	100	801 154	100	605 910	100	264 671	100
Muud võlakohustused		-	810 000	33		-		-	150 000	25		-
Võlad tarnijatele	729 671	25	793 418	33	733 337	94	740 962	92	164 455	27	163 000	62
Maksuvõlad	-	-	-	-	7 610	1	792	0		-	9 257	3
Võlad töövõtjatele	70 538	2	90 278	4	11 882	2	18 555	2		-	2 856	1
Muud viitvõlad	38 411	1	52 991	2	6 626	1		-	173 629	29		-
Pikaajalised võlakohustused	1 558 718	54	800 000	33		-		-		-		-
Aktsiakapital nimiväärtuses	40 200	1	40 200	2	40 000	5	40 000	5	42 000	7	42 000	16
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	- 148 029	- 5	- 103	- 0	845	0	845	0	47 558	8		-
Aruandeaasta kasum	590 196	20	- 147 926	- 6	- 21 843	- 3	-	-	28 268	5	47 558	18
Kokku Passiva	**2 879 705**	100	**2 438 858**	**100**	**778 457**	**100**	**801 154**	**100**	**605 910**	**100**	**264 671**	**100**

Lisa 12

KASUMIARUANNETE VERTIKAALANALÜÜS						
	Äriühing X		Äriühing Y		Äriühing Z	
	2004	Osakaal %	2004	Osakaal %	2004	Osakaal %
ÄRITULUD						
Müügitulu	13 585 717	99	8 465 982,0	100	2 835 921	100
Muud äritulud	78 701	1		-		-
KOKKU ÄRITULUD	**13 664 418**	100	**8 465 982,0**	100	**2 835 921**	100
ÄRIKULUD		-		-		-
Valmis- ja lõpetamata toodangu		-	-	-		-
Kaubad, toore, materjal	11 238 353	82	8 292 695,0	98	2 773 923	98
Mitmesugused tegevuskulud	255 156	2	38 552,0	0	15 489	1
Tööjõu kulud	1 623 014	12	149 043,0	2	18 241	1
Põhivara kulum ja väärtuse langus	81 486	1	7 392,0	0		-
Muud ärikulud	118 508	1	142,0	0		-
KOKKU ÄRIKULUD	13 316 517	97	8 487 824,0	100	2 807 653	99
FINANTSTULUD JA -KULUD		-		-		-
b) Intressikulud	- 54 068	- 0	- 1,0	- 0		-
c) muud finantstulud ja - kulud	296 363	2		-		-
KASUM MAJANDUSTEGEVUSEST	590 196	4	- 21 843,0	- 0	28 268	1
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	590 196	4	- 21 843,0	- 0	28 268	1